Τὸ φύλλον δραχ. 2,50 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν δραχ. 5

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας —Ἐγκύκλιος ἀρ. 30, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1932—
ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησία δραχμὲς 100. Ἑξάμηνη δραχ. 55. Τρίμηνη δραχ. 30.
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου γρόσια δεκατέσσαρα 50, Ἀμερικῆς δολλάρια 3.— Ἀγγλίας καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνια 10.
Ἑξάμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩι 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἱουδήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Καρβάκειον.

Περίοδος Β'.—Τόμος 41ος — Ἀθῆναι, 23 Ἰουνίου 1934 — Ἔτος 58ον.—Ἀριθ. 30

Ο ΑΣΠΡΟΣ ΛΥΚΟΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ NORBERT SEVESTRE

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

— Ἀφέντη μου, ὁ ἀνάξιος ὑπηρέτης σου σὲ προσκυνάει μ' ὅλο του τὸν σεβασμό.

—Οἱ καιροὶ ἄλλαξαν, εἶπε ὁ Νγκουγιέν. Δὲν βρισκόμαστε τώρα πιὰ στὸ μαγαζὶ τοῦ Ντουόγκ ποὺ μ' ἔδριζες καὶ μ' ἔστελνες στὸν πέμπτο κύκλο τῆς Κολάσεως. Τὰ σάπια κρέατά μου δὲν τὰ τσάκισαν οἱ σιδερένιοι λωτοὶ καὶ οἱ βρωμεροὶ σκύλοι δὲν χόρτασαν μὲ τὰ κόκκαλά μου. Ποιὸς ξέρει ἂν τὸ παλιοκούφαρό σου δὲν πάρει σὲ λίγο τὴν θέση ποὺ προώριζες γιὰ μένα.

—Ἀφέντη μου, βόγγησε ὁ δύστυχος Μό.

— Σιωπή! Μὴν κάνεις τὰ πράγματα χειρότερα. Σὲ κρατῶ στὰ χέρια μου. Ἂν μὲ κρατοῦσες ἐσύ, τί θὰ μ' ἔκανες; Θὰ μὲ σκότωνες στὸ ξύλο, θὰ μ' ἔδριζες θὰ μὲ παράδινες στοὺς Φραντσέζους, αὐτοὺς τοὺς ἄπιστους σκύλους ποὺ προσκυνοῦσες γι' ἀφεντικά σου. Λοιπὸν δὲν ἀξίζει νὰ σε λυπηθῶ.

Ὁ Μὸ γονάτισε.

—Ἀφέντη μου, ἱκέτευσε, σὲ παρακαλῶ...

— Σώπα: Μόνο σ' ὅ,τι σὲ ρωτῶ νὰ μοῦ ἀπαντᾶς. Ἂν σοῦ χαρίσω τὴ ζωή μοῦ ὁρκίζεσαι πῶς θὰ μὲ ὑπηρετήσῃς πιστά;

— Ὡς τὴν τελευταία μου πνοή, ἀφέντη μου, ἔκανε ὁ Μὸ ποὺ ἄρχισε νὰ βλέπῃ κάποια ἐλπίδα σωτηρίας. Τὸ χέρι σου εἶναι πιὸ δυνατὸ ἀπὸ ἕνα σιδερένιο λοστὸ καὶ τὸ δικό μου πιὸ ἀδύνατο ἀπὸ ἕνα καλάμι, μὰ ὁ βασιλιὰς τοῦ δάσους ἔχει καμμιὰ φορὰ ἀνάγκη κι' ἀπὸ τὸ σκουληκάκι.

— Καμμιὰ φορά, παραδέχθηκε ψυχρὰ ὁ Νγκουγιέν. Χρειάζομαι ἕναν ὑπηρέτη. Θὰ πάρω ἐσένα.

—Μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση, ἀφέντη μου.

—Ναί, βέβαια. Μὲ τὰ λόγια μοῦ πρῶτα τὶς διαφορές μας. Σοῦ χρωστῶ ἕνα σωρὸ βρισιὲς καὶ μιὰ καλὴ ὀμπρελλιά. Ὅρισε μόνος σου τί πρέπει νὰ σοῦ πληρώσω.

—Ἀφέντη μου, ἱκέτευσε ταπεινὰ ὁ Μό, ἂν σοῦ ἔκανε εὐχαρίστηση, θὰ ἦταν καλύτερο νὰ ἀναβάλλουμε αὐτὸν τὸν λογαριασμὸ γι' ἀργότερα. Δὲν εἶναι καμμιὰ βία.

— Μοῦ κάνει εὐχαρίστηση νὰ πληρώσω τὸ χρέος μου τώρα ἀμέσως.

Ἕνας τζιὰκ ἦρθε νὰ παραλάβῃ τὸν δυστυχισμένο πιστωτὴ τοῦ Ἄσπρου Λύκου
(Σελ. 359, στ. β'.)

Δίνεις ὅσες ὑποσχέσεις θέλεις. Μὴν νομίζεις ὅμως πῶς θὰ μὲ κοροϊδέψῃς. Ἔχω κάνει καὶ μ' ἄλλους πιὸ πονηροὺς ἀπὸ σένα καὶ κανένας ποτέ, δὲν μὲ κοροϊδεψε.

— Θὰ ἀφοσιωθῶ μὲ ψυχὴ καὶ μὲ σῶμα στὴν ἀφεντιά σου, ἔκανε ταπεινὰ ὁ Μό. Ἐσὺ θὰ προστάζῃς κι' ἐγὼ θὰ ὑπακούω.

—Ἔστω! Θὰ σὲ βάλω σὲ δοκιμασία καὶ θὰ σοῦ βγάλω τὸ καρκάνι σου. Μὰ ἔχω τὴ γνώμη πῶς κάθε πρᾶγμα χρειάζεται καὶ τὴν πληρωμή του. Ἂς ξεκαθαρίσουμε λοιπὸν Δὲν ἔχω παρὰ νὰ πῶ μιὰ λέξη. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους μου θ' ἀναλάβῃ ἀμέσως νὰ σὲ πληρώσῃ τοῖς μετρητοῖς.

—Ἀφέντη μου, ἡ καλοσύνη σου μὲ σκλαβώνει. Πῶς λογαριάζεις ὅμως νὰ μὲ πληρώσῃς;

— Νὰ τώρα ποὺ μιλᾶς σὰν τίμιος ὀφειλέτης. Θὰ σοῦ μιλήσω κι' ἐγὼ σὰν τίμιος πιστωτής. Τὸ νόμισμα ποὺ θὰ σὲ πληρώσω τὸ λένε βούρδουλα.

—Ἔλεος, ἄρχοντά μου! Θὰ προτιμοῦσα νὰ μὲ πλήρωνες μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο τρόπο. Ἀλλὰ ἂς γίνῃ

τὸ θέλημά σου. Μονάχα ζηταίρνω τὸ θάρρος νὰ θυμήσω στὴν ἄρχοντιά σου, ὅτι ἔχω πληρωθεῖ μὲ τὸ παραπάνω σ' αὐτὸ τὸ νόμισμα ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἔλαβα τὴν μεγάλη τιμὴ νὰ βρίσκομαι μαζί σας. Ὁ ἐξοχώτατος Τσοὺ μάλιστα, φάνηκε πολὺ γενναιόδωρος σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ μὲ τοὺς λογαριασμοὺς ποὺ κάνω μοῦ φαίνεται πὼς τὸ χρέος εἶναι ἐξωφλημένο ὁλότελα.

—Ὄχι, ὄχι εἶπε ὁ Νγκουγιέν. Θὰ μοῦ κάνῃ ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση νὰ σὲ ἰδῶ νὰ τρῶς μερικὲς βουρδουλιές. Πὲς λοιπὸν ἐσὺ μονάχος σου πόσες θέλεις.

— Δέκα βουρδουλιές, ἔκανε δειλὰ-δειλὰ ὁ Μό.

— Σὰν κάτι λάθος κάνεις.

— Εἴκοσι, ἄρχοντά μου.

«Ὁ Τσοὺ ζύγισε τὸν Μὸ στὸν ἀέρα καὶ τὸν πέταξε στὴ μέση τοῦ ποταμοῦ...»

— Δὲν ξοφλᾶμε μὲ τόσες λίγες.

— Σαράντα.

— Δὲν φθάνουν.

— Θὰ μοῦ κοστίσῃ πολὺ νὰ ξεπεράσω τὶς πενῆντα, εἶπε ὁ Μὸ μὲ φωνὴ ποὺ γινόταν ὅλο καὶ πιὸ ἀδύνατη.

—Ἐγὼ τὶς ξεπερνάω μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση.

— Λοιπὸν ἑξῆντα!

—Ἀκόμα, ἀκόμα.

—Ἑβδομῆντα!

— Στρογγύλευε! Στρογγύλευε!

—Ὀγδόντα, ἀφέντη μου, ἔκανε ἐκεῖνες πὼς θὰ τὶς καλοῦσε νὰ πληρωθοῦν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀναστέναξαν μ' ἀνακούφιση.

Λίγα λεπτὰ ἀργότερα ἕνας τζιὰκ ἦρθε νὰ παραλάβῃ τὸν δυστυχισμένο πιστωτὴ τοῦ Ἄσπρου Λύκου.

Ὁ Μὸ τὸν ἀκολούθησε τρεκλίζοντας καὶ ἡ πόρτα ἔκλεισε πίσω τους.

Οἱ πειρατὲς μαζεμμένοι μπρὸς στὴν καλύβα τοῦ ἀρχηγοῦ σχημάτιζαν ἕνα κύκλο ποὺ στὸ κέντρο του στεκόταν ὁ Νγκουγιὲν μὲ τὰ δυὸ πρωτοπαλλήκαρά του, τὸν Τσοὺ καὶ τὸν Τριὲν-Κοὰτ καὶ μ' ἕνα ἄλλο πρόσωπο ἀκόμη, ποὺ ἔμοιαζε στὸν Μπά, ὅπως μιὰ σταγόνα νερὸ μοιάζει σὲ μιὰ ἄλλη σταγόνα.

Ὁ Νγκουγιὲν σήκωσε τὸ χέρι του καὶ ὁ Μπᾶ—γιατὶ αὐτὸς ἦταν στ' ἀλήθεια—ἔπιασε μιὰ βέργα λιγερή, χοντρὴ ὅσο τὸ μικρὸ δάκτυλο καὶ μακρυὰ ἕνα μέτρο κι' εἴκοσι πόντους. Στὴν ἄκρη ἡ βίτσα αὐτὴ ἦταν σχισμένη στὴ μέση καὶ στὸ ἄνοιγμα ἦταν χωμένη μιὰ μικρὴ μολυβένια μπάλλα ποὺ γιὰ νὰ μὴν φύγῃ ἦταν δεμένη καλὰ μ' ἕνα σπάγγο.

Τὰ μάτια τοῦ Ἄσπρου Λύκου πετοῦσαν σπίθες. Ἀπὸ πρὶν εὐφραινόταν γιὰ τὸ ἄγριο θέαμα ποὺ θἄβλεπε.

—Ἑκατὸ νὰ τοῦ μετρήσῃς! εἶπε ὁ κακοῦργος.

ξεψυχισμένος ὁ δύστυχος ὑπηρέτης.

—Ἑκατό! εἶπε ὁ Νγκουγιέν. Οὔτε μιὰ παραπάνω, οὔτε μιὰ παρακάτω. Ὅποιος πληρώνει τὰ χρέη του πλουταίνει, ὅπως λένε οἱ σκυλόφραγκοι οἱ φίλοι σου.

— Μὰ ὄχι μὲ τέτοιο νόμισμα, ἄρχοντά μου. Ὄχι μὲ τέτοιο νόμισμα.

Ὁ Νγκουγιὲν ὡστόσο ἔκανε νόημα πὼς ἡ συζήτηση εἶχε τελειώσει καὶ βγῆκε καμαρωτός, ἐνῶ ἡ Σιμόνη καὶ ἡ Τὶ-Σάϋ ποὺ εἶχαν φοβηθεῖ κι'

Ὁ Τριὲν-Κόατ ἄρπαξε τὸ θῦμα ἀπὸ τὸν κότσο καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔβγαλε τὴν μπλούζα τὸν ἔβαλε νὰ γονατίσῃ μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι καὶ γυρτὴ τὴ ράχη. Γιὰ τὴν ὥρα ὁ Μὸ δὲν ἔφερνε μεγάλη ἀντίσταση. Ἀργὰ-ἀργὰ ὁ Μπᾶ ἄρχισε νὰ τὸν ραβδίζῃ στὶς πλάτες.

Ὁ Τσοὺ μετροῦσε τὶς βουρδουλιές.

— Μιά, δυό, τρεῖς!

Ὁ δύστυχος Μὸ ὑπόμεινε στωϊκὰ τὸ μαρτύριό του ὣς τὶς δέκα βουρδουλιές.

Ὁ Μπᾶ ἄναβε ὅλο καὶ πιὸ πολύ.

—Ἕντεκα, δώδεκα, δεκατρεῖς!

Ὁ κατάδικος ἄρχισε νὰ βογγάῃ. Ἀσυγκίνητος ὁ Μπᾶ ἐξακολουθοῦσε νὰ χτυπάῃ καὶ ὁ Τσοὺ νὰ μετράῃ.

Στὴν τριακοστὴ βουρδουλιὰ ὁ πρώην ὑπηρέτης τοῦ διοικητηρίου ἔβαλε μιὰ στριγγιὰ φωνή. Στὴν τεσσαρακοστὴ φώναξε ἔλεος. Ἀπὸ τὶς πενῆντα καὶ πέρα τὰ οὐρλιάσματά του καὶ τὰ τινάγματά του θὰ συγκινοῦσαν καὶ τὶς πέτρες ἀκόμα.

— Φτάνει! Φτάνει! Ἔλεος! παρακαλοῦσε.

— Πιὸ δυνατὰ ἀκόμη! πρόσταξε ὁ Νγκουγιέν.

—Ἐξῆντα, ἑξηνταμία!

Ὁ Μὸ καλοῦσε σὲ βοήθεια ὅλες τὶς οὐράνιες δυνάμεις, τὶς καλὲς σὰν τὴν Κουὰμ-Ἄν, τὴ θεὰ μὲ τὰ χίλια χέρια γιὰ νὰ τρέξῃ νὰ τὸν σώσῃ, καὶ τὶς κακὲς σὰν τὸν Παναγκᾶς γιὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς δημίους του.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

Ο ΔΗΜΗΤΡΟΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

—Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγ. καὶ τέλος—

Ἔπειτα κάθησαν ὅλοι στὸ τραπέζι νὰ φᾶνε, μὰ ἡ γυναῖκα τοῦ μυλωνᾶ ἦταν πολὺ ἀνήσυχη καὶ πῆγε νὰ κοιμηθῇ παίρνοντας μαζί της ὅλα τὰ κλειδιὰ τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ μυλωνὰς ἀπ' τἄλλο μέρος ἦταν πολὺ περίεργος νὰ μάθῃ καὶ τὸ πέμπτο, ποὺ «ὁ μάντης τὸ κρατοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτό του», καθὼς τοῦ εἶχε πεῖ ὁ Δημητρός.

—Ἄσε νὰ φᾶμε πρῶτα ἥσυχοι τὰ τέσσερα, γιατὶ τὸ πέμπτο εἶναι κάτι ποὺ δὲν τρώγεται, τοῦ εἶπε ὁ Δημητρός.

Τέλος, ἅμα τελείωσαν τὸ πλούσιο φαγοπότι τους, ὁ μυλωνὰς ἀπὸ δῶ τὸν εἶχε, ἀπὸ κεῖ τὸν εἶχε, κατάφερε τὸ Δημητρὸ νὰ τοῦ πῇ καὶ τὸ πέμπτο καὶ τοῦ ἔταξε ἑκατὸ φλουριά.

Τότε ὁ Δημητρὸς ἔκαμε τὸ γεράκι νὰ ξαναφωνάξῃ γιὰ τελευταία φορά.

Κι' ὅταν ὁ μυλωνὰς τὸν ρώτησε τί ἔλεγε, τοῦ εἶπε:

— Λέει πὼς μέσα στὴ ντουλάπα ποὺ φυλᾶτε τὸ λινάρι, κρύβεται ἕνα κακὸ πνεῦμα.

— Τὸ κακὸ πνεῦμα πρέπει ἀμέσως νὰ βγῇ ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι μου, φώναξε ὁ μυλωνᾶς κι' ὥρμησε νὰ νοίξῃ τὴ ντουλάπα· μὰ τὴ βρῆκε κλειδωμένη. Ἔτρεξε τότε, ξύπνησε τὴ γυναῖκα του, τῆς πῆρε τὸ κλειδὶ καὶ ξεκλείδωσε. Ἡ γριὰ—μιὰ κακίστρα, ποὺ ὁ μυλωνὰς εἶχε ἀπαγορέψει στὴ γυναῖκα του νὰ τὴν ἔχῃ φιληνάδα καὶ νὰ τὴ δέχεται στὸ σπίτι του—μόλις εἶδε ποὺ βρῆκαν τὸν κρυφῶνα της, βγῆκε ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα καὶ τὄβαλε στὰ πόδια.

— Τὸ κακὸ πνεῦμα τὄκοψε λάσπη, εἶπε ὁ μυλωνάς. Εἶδες ὅμως, σὰ γριὰ ἔμοιαζε!

Ὕστερα ἔπεσαν καὶ κοιμήθηκαν καὶ τἄλλο πρωὶ ὁ Δημητρὸς τοὺς ἄφησε γειά, παίρνοντας καὶ τὰ ἑκατὸ φλουριά, καὶ γύρισε στὸ χωριό του.

Ὁ Δημητρὸς ἔχτισε μ' αὐτὰ ἕνα μεγάλο σπίτι ποὺ ὅλο τὸ χωριὸ τὸ ζήλευε.

— Χμ! κάποιο λάκκον ἔχει ἡ φάβα, εἶπαν ὅλοι· καὶ τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριο γιὰ νὰ μαρτυρήσῃ ποῦ εἶχε βρεῖ τόσο χρυσάφι.

— Πούλησα τὸ πετσὶ τῆς ἀγελάδας μου στὴν πολιτεία γιὰ ἑκατὸ φλουριά, εἶπε ἐκεῖνος.

Ἅμα μαθεύτηκε αὐτὸ τὸ πρᾶμα, ὅλοι ἔτρεξαν στὰ σπίτια τους, ἔσφαξαν τὶς ἀγελάδες τους καὶ πῆραν τὸ πετσί τους νὰ τὸ πουλήσουν στὴ γειτονικὴ πολιτεία. Μὰ ὁ ἔμπορος ἐκεῖ δὲν τοὺς ἔδωσε περισσότερο ἀπὸ τρία φλουριὰ γιὰ τὸ κάθε πετσὶ καὶ τότε γύρισαν ὅλοι φουρκισμένοι, κατάγγειλαν τὸ Δημητρὸ στὸ Δικαστήριο, γιατὶ τοὺς εἶχε γελάσει, κι' ὁ κατεργάρης καταδικάστηκε σὲ θάνατο. Θὰ τὸν ἔκλειναν μέσα σ' ἕνα τρύπιο βαρέλι ποὖχε ἀπὸ μέσα ὅλο καρφιὰ καὶ θὰ τὸν ἔρριχναν στὴ θάλασσα.

Ἔτσι καμμιὰ φορὰ τὴν παθαίνουν οἱ κατεργάρηδες.

(Μετάφραση—Διασκευή) Κ. Χ. ΓΡ.

ΜΥΘΟΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΙ

ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ

«—Ἀχ, πόυλάκι, πῶς ζηλεύω
τὴν ἐλεύθερη ζωή σου!
μιὰ στιγμούλα συλλογίσου
πόσο ἐδῶ δεμένος ρεύω,
μέρα νύχτα νὰ γαυγίζω...
τὸ κορμί νὰ βασανίζω!»

«—Μὰ δὲν ἔνοιωσες, ποιὸς τάχα
φταίει; Οἱ δόγκες σου μονάχα!
πάψε ἀναίτια νὰ δαγκώνεις
ὁποιονε ὁποιονε ζυγόνεις,
καί, θαρῶ, πῶς θὰ σὲ λύσουν,
λευτεριὰ θὰ σοῦ χαρίσουν...»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΤΟ ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΙ

[ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑΚΙ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

ΚΓ'.— *Καὶ μοῦτσος χωρὶς νὰ θέλῃ*

—Ὄχι, ὄχι! φώναξε κατατρομαγμένος ὁ Μπέμπης· δὲν θὰ πῶ ποτὲ τίποτα σὲ κανένα καὶ θὰ κάνω ὅτι μοῦ λέτε.

Ἔπειτα ρώτησε σιγώτερα:

— Μὰ ἡ Ἀφρικὴ εἶναι μακρυά;.. Πόσον καιρὸ θέλουμε νὰ πᾶμε καὶ νὰ γυρίσουμε, γιὰ νὰ μὲ παραδώσετε στοὺς γονεῖς μου;

— Πολὺν καιρό, ἀποκρίθηκε ἀπότομα ὁ πιὸ μεγάλος ἀπ' τοὺς «πειρατές». Ἴσως κι' ἕνα χρόνο!

—Ὦ! ἕνα χρόνο θὰ κάμουν νὰ μὲ ἰδοῦν; Θ' ἀνησυχήσουν πολὺ οἱ δικοί μου.

— Καὶ ποιὸς σοῦ ψταίει; Ἂς μὴν ἔλυνες τὴ βάρκα νὰ πᾶς περίπατο. Νὰ δοξάζῃς τὸ Θεὸ ποὺ δὲν ἔπαθες καὶ χειρότερα.

— Καὶ στὴν Ἀφρικὴ ποῦ θὰ πᾶμε, ξαναρώτησε ὁ Μπέμπης δειλά, δὲν εἶναι, νομίζω, ἀρπάδες ἀγριάνθρωποι, ἀνθρωποφάγοι; Ἂν μᾶς πιάσουν καὶ μᾶς φᾶνε;

—Ἔλα! λίγα λόγια! φώναξε ἄγρια ὁ «πειρατής». Στὴ δουλειὰ τώρα Μὴ νομίζῃς πὼς θὰ σὲ τρέφουμε καὶ θὰ σὲ ταξιδεύουμε χάρισμα. Θὰ μᾶς δουλεύῃς γιὰ νὰ βγάζῃς τὸ ψωμί σου. Εἰδεμή! μπλοὺμ καὶ στὰ ψάρια!..

Καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸν ρίξουν στὰ ψάρια, ὁ Μπέμπης ὑποχρεώθηκε νὰ γίνῃ μοῦτσος στὸ καράβι ποὺ τὸν πῆρε. Ἔκανε ὅ,τι τοῦ ἔλεγαν οἱ «πειρατές». Κουβαλοῦσε πράμματα, τραβοῦσε σχοινιά, σφουγγάριζε τὸ κατάστρωμα καὶ μάθαινε νὰ σκαρφαλώνῃ στὰ κατάρτια καὶ νὰ λυνοδένῃ τὰ πανιά. Τὸ φαί του ἦταν γαλέτα καὶ τὸ πιοτό του νερό. Οἱ ἄλλοι ἔτρωγαν κι' ἔπιναν ἀπ' ὅλα μὰ δὲν τοὖδιναν παρὰ κάπου-κάπου λίγο παστὸ κρέας ἢ δυὸ τρεῖς ἐλιές. Καὶ τὸ βράδυ ἔπεφτε νὰ κοιμηθῇ σὲ μιὰ ψάθα, κατακουρασμένος καὶ πεινασμένος.

«—Ἀπὸ τὰ ψάρια μπορεῖ νὰ γλυτώσω—συλλογιζόταν—μ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρωποφάγους ὅταν θὰ πᾶμε στὴν Ἀφρική; Ἀχ, τί μοῦ ἦρθε νὰ μπῶ στὴ βάρκα καὶ νὰ λύσω τὸ σχοινὶ τῆς ἀγκύρας! Κακὸ κεφάλι, ξερὸ κεφάλι, ἀδιόρθωτο κεφάλι, σπάσιμο θέλεις!

(Ἀκολουθεῖ) Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

ΑΝΤΙ ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ (*)

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγαπητή μου Διάπλασις!

Η προχθεσινὴ «Ἀθηναϊκὴ Ἐπιστολὴ» τοῦ κ. Φαίδωνος, ποὺ μὲ συγκίνησε πολύ,— μὰ πῶς νὰ σοῦ περιγράψω πόσο;—αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφορμὴ ποὺ μοῦ φέρνει στὴν πέννα, ἄλλη μιὰ φορά, τούτη τὴν παλιὰ προσφώνηση... Αὐτὴ τὴν προσφώνηση, πόσα χρόνια εἶναι, ἀφ' ὅτου τὴν ἄφησα; Μὰ καὶ πόσα εἶναι ἀφ' ὅτου τὴν ἄρχισα; Δὲ θέλω νὰ θυμηθῶ! Εἶναι, ὁπωσδήποτε, στὰ χρόνια τὰ παιδικά, στὰ χρόνια τὰ ἐφηβικά. Οἱ περισσότεροι τὰ θαρροῦν ἐπιπόλαια κι' ἀσήμαντα. Μὰ ἐγὼ—κι' ὅσο μεγαλώνω, τόσο πιὸ πολύ—ἐγὼ τὰ θαρρῶ γιὰ τὰ χρόνια τ' ἀνώτερα τῆς ζωῆς, ἀνώτερα σὲ ὅλα, ἀκόμα καὶ στὴ σοφία! Πόσο εὔκολα κατέχει κανεὶς τότε τὴν ὁμορφιὰ τὴν ψυχική! Πόσο λαμπρὰ μπορεῖ νὰ τὰ βλέπη ὅλα, μὲ κάτι τὸ παραμικρό, μὲ τὸ τίποτα! Κ' ὕστερα; Πόσο δύσκολα γίνονται ὅλ' αὐτά, καὶ πόσο τὸ κέρδος τῆς ἁπλῆς καὶ συχνὰ νεκρῆς πείρας γίνεται ἀσήμαντο (ἀκριβῶς, τοῦτο εἶναι τὸ ἀσήμαντο) ἐμπρὸς στ' ἀγαθὰ ποὺ χάθηκαν!—Χάθηκαν; Ἄλλ' ὄχι γιὰ πάντα. Ἐγώ, μὲ τὴ μνήμη, προσπαθῶ νὰ τὰ κρατῶ ὅσο μπορῶ πιὸ κοντά... Καί, ζώντας κοντὰ μ' αὐτά, ζῶ, ὅσο γίνεται, ζω καὶ κοντὰ μὲ τὴ «Διάπλασι», ποὺ ἀληθινὰ ἡ παιδικὴ ἡλικία τῆς χρωστᾶ ἓν' ἀθάνατο μνημεῖο!

Φαντάζομαι τί φτωχὰ θἄταν τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα χρόνια, δίχως ἐσένα. «Ἄνδρα ἔθνικόν», ἔγραψα τὸν κ. Παπαδόπουλο, στέλνοντάς του, μαζὶ μὲ τοῦ κ. Φαίδωνος, τὸ προχθεσινό μου βιβλίο. Κ' ἐζύγισα καλὰ τὶς λέξεις, προτοῦ τὶς πῶ...

Ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτο τὸ σημεῖο εἶναι κι' ὁ σκοπὸς ποὺ κάθησα νὰ Σοῦ γράψω.

Δηλαδή, ἡ ἀφιέρωσή μου, ἐξ ἴσου θερμὴ καὶ «αἰσθηματική», ὅπως ὁ ἴδιος τὴ χαρακτηρίζει, («μεγάλο συγγραφέα» ἔγραφα ἐκεῖ) ἐφάνηκε στὸν κ. Φαίδωνα τόσο κολακευτική, ὥστε νὰ μὴν πιστέψη στὴν εἰλικρινειά της, νὰ τὴν εὕρη δηλ. πιὸ πολὺ γιὰ σωστὴ κολακεία, καλοπροαίρετη κι' εὐγενικὴ πάντα κολακεία, μὰ ποὺ μοῦ ἐπιτρέπει κι' ἄλλη μιὰ φορὰ ν' ἀναβάλω νὰ πῶ τὴν καθαρή μου γνώμη γιὰ τὸν σεβαστὸ κι' ἀγαπητότατό μου Συγγραφέα καὶ γιὰ τὸ ἔργο του.

Πρὶν νὰ προχωρήσω, πρέπει νὰ πῶ ὅτι χρεωστῶ νὰ κάμω γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Φαίδωνος τὴν πλατειά, τὴ βαθειά, τὴν πολύπλευρη ἀνάλυση καὶ μελέτη ποὺ τοῦ ἀξίζει. Δὲν τὴν ἔκαμε ἀκόμα κανείς. Δὲν τὴν ἔκαμα, πολὺ ὀλιγώτερο, οὔτ' ἐγώ,—ἀκόμα καὶ στὸ ἄρθρο (ἀπὸ τριακόσιους περίπου στίχους) ποὺ ἐζήτησα νὰ γράψω κι' ἔγραψα στὴ «Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία». Δὲν τὴν ἔκαμα γιὰ πολλούς, πολλοὺς λόγους. Κι' ἂν μοῦ ἐπιτρέπης νὰ τοὺς πῶ, εἶναι γιατί, πρῶτα, δὲν εἶμαι κριτικός. Ἡ κριτική, ξένη ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασία κι' ἀπὸ τὴν ἀρχική μου κλίση, μὰ κι' ἀπὸ τὶς πεποιθήσεις μου, μὲ κουράζει καὶ μ' ἀπογοητεύει. Ὁ κ. Φαίδων μ' ἐπαινεῖ πολὺ γιὰ κριτικό. Πρέπει ὡς τόσο νὰ πῶ ὅτι ἔχω πάντα τὴ συναίσθηση, γράφοντας κριτικές, πὼς κάνω κάτι ἔξω ἀπὸ μένα, ποὺ οὔτε θὰ μείνη, καὶ ποὺ οὔτε θ' ἀφήση καὶ σὲ μένα τίποτα.—Μοῦ λείπει λοιπὸν ἡ κλίση, τὸ στοιχεῖο ποὺ κάνει θαύματα, ποὺ συντομεύει τὶς ἀποστάσεις, ποὺ καταβροχθίζει τοὺς ὄγκους... Ἡ κριτικὴ εἶναι γιὰ μένα δουλειά, καθήκον—κκί, βέβαια, δὲν τὸ κυνηγῶ.

Γράφω κριτικές, μ' ὅλον τοῦτο. Εἶναι ἡ ἀλήθεια. Μὰ γράφω κριτικὲς γιὰ νεωτέρους γιὰ ἀτελεστέρους ἀπὸ μένα. Εἶναι καὶ τοῦτο κάτι ὑποχρεωτικὸ—μὰ εἶναι πιὸ εὔκολο, πιὸ εὐσυνείδητο κιόλας.—Ἔπειτα, γράφω κριτικὲς γιὰ στίχους, γιὰ ποιήματα. Ἄ, ἡ διαφορὰ εἶναι μεγάλη! Πρῶτα πρῶτα, βρίσκομαι, ἂν ὄχι μέσα, τοὐλάχιστο κοντὰ στὴν ἰδική μου κλίση. Μὰ ἔπειτα, εἶναι κι' ἄλλος λόγος! Δὲν ντρέπομαι νὰ τὸν πῶ. τὸν εἶπα ἄλλωστε, κι' ἐδῶ κι' ὀχτὼ χρόνια, στὸ ἀναμνηστικὸ τεῦχος ποὺ ἐξεδόθη γιὰ τὴ θεατρικὴ Τριακονταετηρίδα τοῦ κ. Φαίδωνος καὶ ποὺ μοῦ ἔκανε τὴν τιμὴ νὰ μοῦ ζητήση νὰ συνεργασθῶ κι' ἐγώ. Ὁ ἄλλος λόγος εἶναι ὅτι ἡ κριτικὴ μιᾶς ποιητικῆς συλλογῆς εἶναι, καθ' ἑαυτή, πολὺ εὐκολώτερη κι' ἀκοπώτερη ἀπὸ τὴν κριτικὴ ἑνὸς μυθιστορήματος ἢ ἑνὸς θεατρικοῦ ἔργου.

Ἔχω βέβαια κάποιαν ὀψηλὴν ἰδέα γιὰ τὴν Ποίηση—καὶ γιὰ τοῦτο τὴν καλλιεργῶ. Ἔχω τὴν ἰδέα ποὺ ἔχει κι' ὁ κ. Φαίδων, ὁσάκις, στὰ ἔργα του, χαρακτηρίζοντας ἕναν ἀπὸ τοὺς τύπους, γράφει «ποιητής». Ὁ «ποιητὴς» εἶναι, γιὰ τὸν κ. Φαίδωνα, ὁ ἀνώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους (ποτὲ δὲν ἔγραψε λ. χ. «συγγραφεύς»), ὁ ἰδανικώτερος, ὁ εὐγενέστερος. Αὐτὴ τὴν ἰδέα ἔχω κι' ἐγώ, καὶ γι' αὐτό, τὸ ξαναλέγω, καλλιεργῶ τὴν Ποίηση καὶ τὴν ἀγαπῶ. Μπορεῖ νὰ εἶχα καὶ γι' ἄλλοῦ κλίση—γιὰ τὴν εἰρωνεία ἔξαφνα καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα τῆς σατύρας, μὰ τοῦτο τὸ ἔχω γιὰ πρᾶγμα βάρβαρο, ἀπάνθρωπο κι' ἀδικαιολόγητο, καὶ τὸ ἀφήνω νὰ σβήση καὶ νὰ χαθῆ. Ὅμως ἄν, ἀπὸ κλίση, μὰ κι' ἀπὸ τὴν ἀξία της, ἀγαπῶ τὴν ποίηση, σέβομα: καὶ θαυμάζω τὴν πεζογραφία, κι' ἀκόμα περισσότερο τὸ Θέατρο. Ἡ ποίησις (ἂς τὸ πῶ ἀπὸ κάποια δική μου πεῖρα) δὲν εἶναι παρὰ δύναμις ἐκφράσεως συνδυασμένη μὲ τεχνικὴ τοῦ λόγου. Ἀλλ' ἡ πεζογραφία καὶ τὸ δρᾶμα εἶναι ἡ σωστὴ δημιουργία! Οἱ τύποι οἱ ζωντανοὶ ποὺ κινοῦνται, πλασμένοι ἀληθινὰ σὰν ἀπὸ ἕναν μικρὸ θεό, εἶναι ὁ σωστὸς κόσμος ποὺ μᾶς ὁλοκληρώνει! Ἔχω, σήμερα, γιὰ τὴν Τέχνη κάποιαν ἰδέα μουσικὴ καὶ μυστική. Βρίσκω ὅτι ἡ Τέχνη ἐκφράζεται πρὸ πάντων μὲ τὴν Ποίηση, κι' ὀλιγώτερο μὲ τ' ἄλλα δυὸ εἴδη, ὅπου τ' ἀνώτερα καλλιτεχνικὰ στοιχεῖα κατ' ἀνάγκη λείπουν. Ἀλλὰ τί μὲ τοῦτο! Ἂν τὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ θέατρο εἶναι ὀλιγώτερο καλλιτεχνικὰ—ἔστω—εἶναι ὅμως τόσο ἀσύγκριτα πλαστικὰ καὶ δημιουργικά, ποὺ δὲ θὰ μποροῦσα ποτὲ νὰ τὰ φθάσω! Ἀπόδειξις πὼς ποιήματα γράφουν σήμερα πολλοί, στὸ θέατρο ὅμως κανείς, ἢ σχεδὸν κανεὶς νέος δὲ φαίνεται. Ἢ κάνω λάθος;

Παρακαλῶ τὸν κ. Φαίδωνα νὰ μὲ πιστέψη. Σέβομαι τὴ δημιουργία τῆς πεζογραφίας σὰ μιὰ βαθειὰ Ἐπιστήμη—καὶ νά, ὁ κυριώτερος λόγος ποὺ δὲν τὄχω γιὰ διόλου εὔκολο νὰ πιάσω ν' ἀναλύσω τὸ ἔργο του, ὅπου κάθε χρόνο προσθέτει ἀκόμη, μὲ γονιμότητα πραγματικῶς ἱστορική, πέντε ἢ ἕξη νέα ἔργα! Λυποῦμαι ὅμως πολὺ καὶ ποὺ δὲν τὸ ἔκαμαν ὡς τώρα (κι' αὐτοὶ μπορεῖ νἄναι οἱ... ἀληθινοὶ κόλακες καὶ ὁπωσδήποτε εἶναι οἱ ἀκαιολόγητοι) ἄνθρωποι πού, κι' ἀπὸ κλίση, κι' ἀπὸ δημιουργικὴν ἐκδήλωση, κι' ἀπὸ ἡλικία ἀκόμη, εἶναι πλησιέστερα πρὸς τὸ ἔργο του καὶ τὸ κατέχουν ὁλόκληρο.

— Μὰ λοιπὸν (κι' ἂς κλείσωμε τώρα ὁλόκληρην αὐτὴ τὴν προεισαγωγή), δὲν ἔχω καμμιὰν ἰδέα—ἔστω καὶ σὰν «ποιητής», ἔστω καὶ σὰν ἀναγνώστης — γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Φαίδωνος; Καί, πιὸ συγκεκριμένα:

(*) Ὁ ἀγαπητός μου Τέλλος Ἄγρας μοῦ ἔστειλε τὸ μεγάλο αὐτὸ γράμμα. Τὸ δημοσιεύω ἐδῶ κατὰ τὴν ἐπιθυμία του. Οἱ πιὸ μεγάλοι μου φίλοι θὰ τὸ γουστάρουν πολὺ καὶ θὰ μάθουν πολλά. Σ. τ. Δ.

Ὅταν πιάνω καὶ γράφω στὴν ἀφιέρωσή μου «στὸν μεγάλο συγγραφέα», δὲν θὰ πῆ πῶς διατυπώνω κτόλας μιὰν ἰδέα; Αἴ, αὐτὴ ἡ ἰδέα εἶναι εἰλικρινής, ἢ ἁπλῶς φιλοφρονητική; Θὰ τὴν ἔλεγα καὶ δημοσίᾳ; θὰ τὴν ὑποστήριζα; Ἢ θὰ τὴν παραιτοῦσα; θὰ τὴν ἐπρόδιδα; θὰ τὴν ξεχνοῦσα εὐθύς;

Ὁμολογῶ ἀμέσως, ὅτι ἡ φρασεολογία «στὸν μεγάλο συγγραφέα» εἶναι φρασεολογία δωρεάς. Δὲ φαντάζομαι πῶς ἀλλοιῶς μπορεῖ νὰ γράψω, χαρίζοντας ἕνα μου βιβλίο στὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἐβγῆκα σχεδὸν ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ τοῦ ὁποίου μὲ ἄπειρην ἀγάπη φέρνω συχνὰ στὸ νοῦ μου καὶ τὸ ἔργο καὶ τὴ φυσιογνωμία καὶ τοὺς τρόπους καὶ τὸ ἤθος καὶ τὴ φιλοπονία καὶ τὸ σύστημα καὶ ὅλα! Ἄ, ὄχι! Νὰ χαρίζη κανεὶς κάτι, καὶ νὰ μὴ τὸ χαρίζη μὲ τέτοιο τρόπο — ἢ μὲ ἀνάλογον, «τηρουμένων τῶν ἀποστάσεων», φυσικὰ — παρὰ μ' ἐπιφυλάξεις, μὲ ὑπονοούμενα, μὲ διφορούμενα, μὲ μιζέριες, αὐτὸ μοῦ φαίνεται ἀληθινὰ πρόστυχο κι' ἀνήθικο πρᾶγμα. Τὸ κάνουν ἀρκετοί. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ δώσω ἐπίσης τὸ παράδειγμα τὸ δικό μου!

— Εἶναι λοιπόν, ἢ δὲν εἶναι «μεγάλος συγγραφεὺς» ὁ Ξενόπουλος;

Ὁμολογῶ καὶ πάλι ὅ,τι καὶ ὅταν θὰ τὴν γράψω, τὴν κριτική μου, τέτοιον χαρακτηρισμὸ θὰ τὸν εὕρω... ἀνεπαρκῆ! Δὲν παίζω μὲ τὶς λέξεις, ὅταν πῶ ὅτι ὁ Ξενόπουλος εἶναι κάτι πιὸ πολύ, ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι «μεγάλος»... Μὰ τί θὰ πῆ «μεγάλος»; Ποιὰ εἶναι ἡ κριτικὴ βαρύτης τῆς λέξεως; Νομίζω, καμμιά. Ἡ λέξις «μεγάλος» δὲν εἶναι κριτική. Εἶναι ἀπὸ κεῖνες ποὺ πέφτουν ἀμέσως, μόλις τὶς χτυπήση μιὰ ἄλλη ἀντίθετη. Λέξεις ἄβαθες, πρόχειρες, «αἰσθηματικές», ἄκριτες, ἀμεταχείριστες—τοὐλάχιστον ἀπ' ὅποιον θέλει νὰ γράψη μ' εὐσυνειδησία.

Ὁ κ. Ξενόπουλος διηγήθηκε κάπου ὅτι, ὅταν ἦταν μικρός, τὸν ἔφεραν σὲ μιὰ βιβλιοθήκη καὶ τοῦ ἔδειξαν τοὺς σαράντα περίπου τόμους τοῦ Βολταίρου. Ἔμεινε κατάπληκτος, κι' ὡς τότε ἕνα ἦταν τ' ὄνειρό του (ποὺ τὸ ἔφθασε, ἂν δὲν τὸ ξεπέρασε): νὰ γράψη τόσους τόμους, ὅσους ὁ Βολταῖρος.—Ρωτῶ τώρα τὸν κ. Φαίδωνα: «Ὁ Βολταῖρος εἶναι μεγάλος;»

Νομίζω, κανεὶς δὲν τοῦ δίνει αὐτὸ τὸ ἐπίθετο, τοὐλάχιστον ἐδῶ κ' ἑκατὸ χρόνια. Ἡ σάτυρά του, τὸ ἀντικληρικό του πνεῦμα, ἡ πολεμική του πολυγραφία, οἱ φιλοδοξίες του, ἡ ἀρνητική του τάση, γίνονται ὁ στόχος τῆς κριτικῆς. Ἀλλ' ἡ ἴδια αὐτὴ κριτική, σὲ μιὰ Γραμματολογία τῆς γαλλικῆς γλώσσας, μέσα σὲ χίλιες σελίδες, θὰ τοῦ ἀφιερώση τὶς ἑκατό! Θ' ἀναλύση ὅλα του τὰ ἔργα, μ' ὅλα τὰ προτερήματά τους. Θἀναγνωρίση ὅτι ἐσφράγισε μὲ τὴν προσωπικότητά του ὁλόκληρο τὸν 18ον αἰῶνα τῆς Εὐρώπης. Ὅτι ἐδημιούργησε τὸ μεγαλύτερο γεγονὸς τῆς Ἱστορίας—τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση. Κι' ὅτι ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρόδρομους τοῦ μεγαλυτέρου φιλολογικοῦ γεγονότος—τοῦ ρωμαντισμοῦ.

Αὐτὸ εἶναι! Ἡ ἔκταση, ἡ σοβαρότης, ὁ τρόπος, ἡ σημασία μὲ τὴν ὁποία χειρίζεται κανεὶς τὸ ἔργο ἑνὸς συγγραφέως. — εἶναι τὸ πᾶν! Ὁ Οὐγκὼ ἔγραφε «μεγάλους» ὅλους τοὺς νεαροὺς ποιητὰς ποὺ τοῦ ἔστελλαν τὰ ἔργα τους,—γιὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξουν, μιὰ γιὰ πάντα, νὰ τοὺς κρίνη καὶ νὰ τοὺς παρακολουθῆ.

Ἀλλ' ἂν ὁ Βολταῖρος δὲν εἶναι «μεγάλος», εἶναι ὅμως κάτι ἄλλο, κι' αὐτὸ κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ ἀφαιρέση: εἶναι κλασσικός. Ἰδοὺ ἕνα ἐπίθετο κριτικό: ἀπαρασάλευτο, ἀμετακίνητο, σεβαστὸ ἀπ' ὅλους σὰ φυσικὸς νόμος, σὰν ἡ ἴδια ἡ Ἀλήθεια.

Εἶναι ἢ δὲν εἶναι «μεγάλος» ὁ Σολωμός, ὁ δικός μας; Δὲν τὸ ξεύρω. Ἄφησε, ὁπωσδήποτε, ἔργο ἀποσπασματικό... Εἶναι ὅμως τέλειος. Εἶναι ἐπίσης κλασσικός. Εἶναι ἡ ἀφετηρία τῆς φιλολογικῆς μας ἱστορίας, ἡ πηγὴ τῆς ποιητικῆς μας γλώσσας. Δὲν ἠμποροῦμε, ἄργὰ ἢ γρήγορα, θὰ μιμηθοῦμε τὸ παράδειγμά του! Δὲν τοῦ ξεφεύγομε, ὅ,τι καὶ νὰ γίνη! Θὰ περάσωμε ἀπ' αὐτόν, ἐτελείωσε.

Καὶ ὁ Ξενόπουλος εἶναι γιὰ τοὺς πεζογράφους ὁ κλασσικός.

Ἐδημιούργησε τὸ νεοελληνικὸ Θέατρο («πατέρας τῆς θεατρικῆς δημοτικῆς», ἔτσι τὸν ἔγραψε ὁ Ψυχάρης) καὶ τὸ νεοελληνικὸ Μυθιστόρημα. Ποιὸς ἠμπορεῖ ὅπως δήποτε νὰ τοῦ τὰ πάρη αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά;—Ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου σιμότερά μου αἰσθάνθηκα ἐγὼ τὸν κλασσικὸ χαρακτῆρα τοῦ Ξενοπούλου (καὶ τοῦτο, γιατὶ τὸν εὑρῆκα σιμότερά μου, ὅπως σιμότερά μου βρίσκω καὶ τὰ ποιήματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔκαμα λόγο πρίν), εἶναι ἡ καθαυτὸ πεζογραφία του, — τὸ ἄρθρο του, ἡ κριτική του, ἡ διάλεξή του. Ναί, ὅποιος θέλει νὰ «γράψη, νὰ γράψη πασόν, νὰ γράψη πλατειὰ κ' ἐκτεταμένα,—κι' ὄχι «φιλολογικά», περίτεχνα, «ποιητικά»,—ὅποιος θέλει νὰ πραγματευθῆ ἕνα θέμα, θὰ γράψη στὴ γλῶσσα τοῦ Ξενοπούλου. Εἶναι γεγονός.—Ὁ καθένας ἀρχίζει ἀπ' ἀλλοῦ, ἀπὸ δρόμο δικό του, ἀπὸ ἄλλα πρότυπα· ἀλλά, ὕστερα ἀπὸ πολλὴ κούραση καὶ κόπο καὶ ματαιοπονία, θἄρθη καὶ θ' ἀσπασθῆ τὴ γλῶσσα τὴ δική του, τὸ ὕφος του, τοὺς τύπους του, τὴ σύνταξή του, τὴν περιοδολογία του... Ἔβαλε τὴ σφραγῖδα του στὴ δημοτικὴ γλῶσσα, γιατὶ τῆς ἔδωσε ὅλα τὰ προσόντα, ποὺ τὰ εἶχε καὶ πρὶν ἡ καθαρεύουσα: τὴν εὐχέρεια, τὴν εὐκαμψία, τὴν καθαρότητα, τὴ λεπτότητα, τὴν ἐλαστικότητα,—ὅλα τ' ἀγαθὰ τ' ἀποκτημένα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας.—Κ' ἐγώ, στὴ γραφομένη γλῶσσα, ἄρχισα ἀπὸ ἀφετηρία δική μου: Ἄργησα κ' ἐγὼ νὰ βρῶ τὴ γλῶσσα τοῦ Ξενοπούλου, ποὺ ἦταν ἤδη ἕτοιμη καὶ μ' ἐπερίμενε πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια! Ὅμως ὅλο τὸ ἄρθρο τοῦτο δὲν εἶναι τώρα γραμμένο σ' αὐτή, τὴ δική του;—Λοιπόν, ποιὰ ἄλλη ἀπόδειξη πὼς εἶναι κλασσικός;

Ὁ Ξενόπουλος πρῶτος, ὁ Παππαδιαμάντης δεύτερος, ὁ Καρκαβίτσας τρίτος, αὐτοὶ εἶναι οἱ κλασσικοὶ τῆς ἑλληνικῆς πεζογραφίας. Ἡ Γραμματολογία τοῦ μέλλοντος ἔτσι θὰ τοὺς κατατάξη

Ἔγραφα πολλά. Μὰ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ γίνουν ὀλιγώτερα,—ἔπρεπε νὰ πραγματευθῶ κ' ἐγὼ μὲ ὅλη μου τὴν ἄνεση τὸ θέμα. Καὶ μὲ ὅλη μου τὴν... τιμιότητα. Χωρὶς καμμιὰ εὔκολη κολακεία... Ὁ κ. Φαίδων ἄλλως τε—τὸ εἶπα καὶ πρίν—μ' ἐδίδαξε αὐτὸ τὸ ὕφος. Ἡ συνειδητὴ μελέτη τῶν ἄρθρων του, κι' αὐτῶν ἀκόμη ἐδῶ τῶν «Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν», αὐτὴ μοῦ τὸ ἔμαθε.

Μὰ ἐπειδὴ πολὺ θὰ ἤθελα νὰ τὴ διαβάσουν καὶ τοῦτη τὴν ἀπάντηση ὅσοι ἐδιάβασαν καὶ τὸ προχθεσινὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ξενοπούλου, θὰ παρακαλοῦσα κάτι: νὰ μοῦ παραχωρήση τὴ θέση μιανῆς «Ἀθηναϊκῆς Ἐπιστολῆς» στὴ Διάπλαση— κι' ἔτσι γιὰ μιὰ βδομάδα νὰ ξεκουρασθῆ κι' αὐτός...

Μὲ ὅλη μου τὴν ἀγάπη

ὁ φίλος Σου

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΑΠ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ἰταλόπουλα, σὲ καλοκαιρινὸ σχολεῖο κάνουν μάθημα φορώντας μόνο τὰ μπαγιερά τους.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΝΟΥΝΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ νουνὰ τῆς Σοφίας ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ πλούσιες κυρίες τοῦ τόπου. Ἀγαποῦσε πολὺ τὴ βαφτιστικιά της, συχνὰ τῆς ἔκανε δῶρα καὶ τὴν Πρωτοχρονιά, ἐνγοεῖται, τὸ καλύτερο.

— Νἄξερα, ἔλεγε τὶς παραμονὲς ἡ Σοφία, τί ὡραῖο δῶρο θὰ μοῦ κάμῃ φέτος ἡ καλή μου νουνά! Δαχτυλίδι; βραχιόλι; καρφίτσα;

Καὶ περίμενε σὰν καὶ τί τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς, γιατὶ τότε συνήθως πήγαινε ὁ Βασίλης, ὁ ὑπηρέτης τῆς νουνᾶς, μὲ τὸ πολύτιμο δεματάκι.

Μὲ τὴν ἴδια ἀνυπομονησία περίμενε τὸ Βασίλη κι' ἡ Κατίνα. Γιατὶ κι' αὐτὴ ἦταν βαφτιστικιὰ τῆς πλούσιας κυρίας. Καὶ πάντα τὴν Πρωτοχρονιὰ λάβαινε ἀπ' τὴ νουνά της κάτι καλὸ καὶ χρήσιμο, πότε φουστανάκι, πότε πανωφοράκι, πότε μαλλὶ γιὰ πλέξιμο.

Δαχτυλίδια, βραχιόλια, στολίδια, περιττὰ πράματα, ἄ ὄχι! Ἡ Κατίνα δὲν ἦταν σὰν τὴ Σοφία. Ὀρφανὴ ἡ καϊμένη, φτωχούλα, ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ ἐργάζεται, ὅπως κι' ἡ μητέρα της, γιὰ νὰ ζοῦν. Ἔπλεκε ντανταλλες, ἔκανε κεντήματα καὶ τὰ πουλοῦσε σ' ἕν' ἀστροφουχάδικο. Δὲν κέρδιζε πολλά. Μόλις κατάφερνε νὰ ντύνεται, καὶ συχνὰ μὲ ἀποφόρια τῆς νουνᾶς, ποὺ τὰ μεταποιοῦσε. Πολλὲς φορὲς δὲν εἶχε καλὰ παπούτσια γιὰ νὰ βγῇ ἔξω, νὰ πάῃ στὸ κατάστημα νὰ πουλήσῃ ἢ νὰ πάρῃ παραγγελίες. Ἡ μητέρα της πάλι ἔπλεκε κάλτσες μὲ τὴ μηχανὴ κι' ἔρραβε φόδρες γιὰ καπέλα. Κι' αὐτὴ δὲν κέρδιζε παρὰ ἴσα-ἴσα γιὰ νὰ τρῶνε.

Τὸ μεγάλο σχέδιο τῆς Κατίνας ἦταν ν' ἀρχίσῃ νὰ ράβῃ στὸ σπίτι ἀσπρόρουχα. Καὶ μάζευε γιὰ νὰ πάρῃ μιὰ μηχανή. Τὸ εἶχε πεῖ μάλιστα καὶ τῆς νουνᾶς της πού, ἅμα τὸ ἄκουσε, ἔμεινε λιγάκι συλλογισμένη...

— Γιὰ φαντάσου, ἔλεγε στὴ μητέρα της ἡ Κατίνα, νὰ τὸ θυμηθῇ αὐτὸ ἡ νουνά μου καὶ νὰ μοῦ χαρίσῃ τὴν Πρωτοχρονιὰ μιὰ μηχανή!

— Δὲν τὸ πιστεύω, ἀπαντοῦσε ἡ μητέρα. Μιὰ μηχανὴ κοστίζει πολύ. Ἡ νουνά σου ἔχει κι' ἄλλες βαφτιστικὲς καὶ συγγένισες. Κι' ἂν ἦταν νὰ κάνῃ τόσο ἀκριβὰ δῶρα σ' ὅλες, θὰ ἤθελε ὁλάκερη περιουσία. Τὴ μηχανὴ θὰ τὴν ἀγοράσουμε μεζὲς ἅμα μαζέψουμε ἀρκετὰ γιὰ τὴν προκαταβολή. Κι' ὕστερα θὰ τὴν ξεπληρώσουμε μὲ δόσεις.

Σωστὰ καὶ φρόνιμα ἦταν αὐτὰ ποὺ τῆς ἔλεγε ἡ μητέρα της. Μὰ ἡ Κατίνα εἶχε ἀκόμα μιὰ κρυφὴ ἐλπίδα, πὼς ἡ νουνά της φέτο θὰ τῆς χάριζε μιὰ μηχανή.

Αὐτὰ στὸ φτωχόσπιτο τῆς χήρας. Ἀπὸ τἄλλο μέρος, στὸ σπίτι τοῦ κ. Παυλίδη, ἡ Σοφία ὀνειρευόταν χρυσάφια, ρουμπίνια, διαμάντια...

* *

Κι' ἦρθε ἡ πολυπόθητη μέρα.

Τὸ βράδυ, μόλις τὰ παιδιὰ γύρισαν ἀπὸ τὰ μαγαζιὰ ποὺ εἶχαν πάει μὲ τοὺς γονεῖς τους γιὰ τὰ δῶρα τους, ὁ πρῶτος λόγος τῆς Σοφίας ἦταν:

—Ἔφεραν τίποτα γιὰ μένα;

—Ὄχι, κυρία Σοφία, ἀποκρίθηκε ἡ ὑπηρέτρια.

— Περίεργο!

Ἀλλὰ δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα, καὶ κάποιος χτύπησε τὴν ξώπορτα. Ἦταν ὁ Βασίλης τῆς νουνᾶς. Ὁ ἴδιος ὁ Ἅη-Βασίλης νὰ ἦταν, ἡ Σοφία δὲν θὰ τοῦ ἔκανε καλύτερη ὑποδοχή.

Κι' ὦ τί ἔκπληξη! τί χαρά! Ἐρχόταν φορτωμένος:

Τί νὰ ἦταν αὐτὸ τὸ μεγάλο κουτί, τὸ τυλιγμένο μὲ χοντρόχαρτο καὶ δεμένο μὲ σχοινάκι, ποὺ εἶχε στὸν ὦμο του; Πολὺ βαρὺ φαινόταν.

Μπῆκε, τὸ ἀκούμπησε σ' ἕνα τραπέζι καὶ εἶπε:

— Αὐτὸ σᾶς τὸ στέλνει ἡ νουνά σας. Καὶ τοῦ χρόνου!

Ἀνυπομονησία ποὺ τὴν εἶχε τώρα ἡ Σοφία!

— Φωνογράφο, χωρὶς ἄλλο, μοῦ στέλνει. ἡ καλή μου νουνά! φώναξε μόλις ἔφυγε ὁ ὑπηρέτης.

— Γιά, νὰ ἰδοῦμε. Μπορεῖ νἆναι καὶ φωτογραφικὴ μηχανή...

— Πάντα καλό, ἔγνοια σας!..

Ἔκοψαν τὸ σχοινάκι—ποῦ ὑπομονὴ νὰ τὸ λύσουν!—ξετύλιξαν τὸ δέμα καὶ βρῆκαν μέσα ἕνα στιλπνὸ καρυδένιο κουτί μὲ στρογγυλευτὸ ἀπὸ πάνω σκέπασμα.

Τί; ραφτομηχανή;!

—Ὦ, μὰ ἦταν πιὰ ὁλοφάνερο: Τέτοια κουτιὰ δὲν ἔχουν παρὰ μόνο οἱ ραφτομηχανές!

Ἡ Σοφία ὅμως δὲ θέλει ἀκόμα νὰ τὸ πιστέψῃ, Τέτοιο δῶρο, καλέ, θὰ τῆς ἔστελνε ἡ νουνά της; Τί ἦταν; κομμιὰ ραφτρούλα; Μὴ χειρότερα!

Ξεκλειδώνει μὲ βία τὸ κουτί, σηκώνει τὸ στρογγυλευτὸ σκέπασμα ἀπ' τὸ χερούλι του καὶ... μένει μ' ἀνοιχτὸ στόμα,

Ναί, ἡ νουνά της τῆς ἔκανε δῶρο, πρωτοχρονιάτικο δῶρο, μιὰ μηχανὴ γιὰ ράψιμο—μιὰ μικρὴ μηχανὴ χεριοῦ!

Τί ἀπογοήτεψη!

Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὰ χρυσάφια, τὰ ρουμπίνια καὶ τὰ διαμάντια; Δὲν πουλοῦσαν φέτο τὰ χρυσικάδικα; Τί ἔπαθε ἡ νουνά;

Ἡ Σοφία ἦταν ἕτοιμη νὰ κλάψῃ. Μὰ τέτοιο δῶρο, ἀπὸ τὴ νουνά της, καταντοῦσε προσβολή! Γιὰ ποιὰ τὴν ἔπαιρνε; Ἀπὸ μηχανὲς δὰ στὸ σπίτι τους, ἄλλο τίποτα! Δυὸ κιόλα εἶχαν γιὰ ράψιμο: μιὰ μικρή, πρόχειρη, καὶ μιὰ μεγάλη. Ἔπρεπε τάχα νάχῃ κι' αὐτὴ χωριστὰ τὴ δική της;

Ἀκατανόητο!

Ἄ, νὰ κι' ἕνα φακελλάκι ἄγραφο ἀπέξω, ἐκεῖ στὴ βάση τῆς μηχανῆς, κάτω ἀπ' τὴ ρόδα. Θὰ ἔχῃ βέβαια τὸ μπιλλιέτο τῆς νουνᾶς, θὰ τῆς γράφῃ δυὸ λόγια ὅπως πάντα.

Τὸ παίρνει καὶ διάβάζει:

«Ἀγαπητή μου βαφτιστικιά, σοῦ εὔχομαι καλὴ Πρωτοχρονιά. Ἐλπίζω πὼς τὸ δῶρο μου θὰ σ' εὐχαριστήσῃ. Δὲν εἶν' ἐκεῖνο ποὺ ἤθελες; ἐκεῖνο ποὺ σοῦ χρειαζόταν; Μὲ γειά, παιδί μου, καὶ χαιρετίσματα στὴν καλή σου μητέρα».

— Καλέ. τί μᾶς λές! φώναξε ἀκράτητα πιὰ ἡ Σοφία. Ὄχι νὰ μὴν εἶναι τὸ δῶρο ποὺ ἤθελα καὶ μοῦ χρειαζόταν!.. Φαίνεται πὼς ἡ νουνά μου παραγέρασε καὶ τἄχει χαμένα. Ἀπόδειξη ποὺ δὲν στέλνει χαιρετίσματα παρὰ μόνο στὴ μαμμά. Τοὺς ἄλλους σᾶς ξέχασε!.. Πάρτε ἀπὸ δῶ αὐτὴ τὴν παλιομηχανή! Βάλτε τη ὅπου θέλετε, πετάχτε τη νὰ μὴν τὴ βλέπω! Οὔτε τὴ θέλω, οὔτε μοῦ χρειάζεται!..

— Σοφία! ντροπή σου λιγάκι! ἄρχισε νὰ τὴ μαλώνῃ ὁ πατέρας της. Ἔτσι μιλοῦν, ὅταν λαβαίνουν ἕνα δῶρο, ὅ,τι κι' ἂν εἶναι;.. Δὲ λείπει τώρα παρὰ νὰ τὰ πῆς αὐτὰ καὶ τῆς ἴδιας τῆς νουνᾶς σου αὔριο ποὺ θὰ πᾶς νὰ τὴ χαιρετήσῃς...

—Ἄμ δὲ θὰ πάω;..

—Σοφία!!

—Ἀφῆστε τη τώρα, μπαμπά, εἶπε γελώντας ὁ Γιῶργος. Θὰ τῆς περάσῃ. Ἤξερετε τί εἶναι νὰ περιμένῃ κανεὶς ἕνα βραχιόλι τῆς μόδας μὲ ρολογάκι τόσο δά, καὶ νὰ τοῦ ἔρχεται μιὰ μηχανὴ γιὰ ράψιμο; Ἂν μπορούσαμε τουλάχιστο νὰ τὴ δώσουμε... νὰ μᾶς τὴν κάμουν φωνογράφο!

* *

Τὴν ἴδια σχεδὸν ὥρα, στὸ φτωχόσπιτο τῆς χήρας, ποὺ δὲν ἦταν καὶ πολὺ μακριά, γίνονταν ἄλλα.

Εἶχε πάει κι' ἐκεῖ ὁ ὑπηρέτης τῆς νουνᾶς κι' εἶχε δώσει τῆς Κατίνας, ἕνα μικρούτσικο πακετάκι ποὺ τὸ εἶχε φυλαγμένο στὴν τσέπη του.

Κι' ἡ Κατίνα, μόλις τὸ εἶδε, παραξενεύτηκε σὰν τὴ Σοφία. Μὰ γιὰ τὸν ἀντίθετο λόγο: Συνήθως τὰ πρωτοχρονιάτικα δῶρα τῆς νουνᾶς της ἦταν σὲ κουτιὰ μεγαλύτερα. Τί νὰ εἶχε μέσα κεῖνο τὸ μικροσκοπικό, τὸ τιποτένιο; Ὄχι βέβαια... τὴ μηχανὴ ποὺ ὀνειρευόταν!

Τὸ ξετύλιξε— ὁ Βασίλης εἶχε φύγει γιὰ νὰ πάῃ κι' ἀλλοῦ—καὶ βρῆκε μέσα ἕνα κομψὸ βελουδένιο κουτάκι σὰ μεγάλο καρύδι.

— Χμ! καμμιὰ ἀσημένια ἢ χρυσὴ δαχτυλήθρα θὰ εἶναι συλλογίστηκε. Τὴν εὐλογημένη τὴ νουνά! δὲν κάνω τὴ δουλειά μου καὶ μὲ τὴ σιδερένια;..

Κι' ἄνοιξε τὸ κουτάκι.

Θαμπώθηκε, ἔμεινε ἄφωνη κι' ἔπειτα ἔβγαλε τὶς φωνές:

— Μητέρα!.. μητέρα!.. Τρέξε νὰ ἰδῇς τί ὡραῖο δῶρο μοῦ ἔστειλε ἡ χρυσή μου νουνά... Ἕνα δαχτυλίδι!.. ἕνα δαχτυλίδι μὲ ρουμπίνι καὶ μὲ μπριλλάντια!..

Ναί, ἦταν ἕνα ὄμορφο δαχτυλιδάκι, χρυσό, καλοδεμένο, μὲ μιὰ κόκκινη πέτρα στὴ μέση. ποὺ ἔμοιαζε μὲ σπυρὶ ἀπὲ ρώδι, καὶ γύρω-γύρω κάτι μικρούτσικες πετρίτσες σὰν κρυστάλλινες: ἕνα ρουμπίνι τριγυρισμένο ἀπὸ διαμαντάκια.

Ἄ, νὰ καὶ τὸ μπιλλιέτο τῆς νουνᾶς, τσακισμένο μέσα στὸ κουτάκι.

Ἔγραφε ἁπλά:

«Εὐτυχισμένος ὁ καινούργιος χρόνος! Εὐχὲς καὶ χαιρετίσματα σ' ὅλους»

— Τὴ χρυσή μου τὴ νουνά; ἔλεγε καὶ ξανάλεγε ἡ Κατίνα, πότε φιλώντας τὸ μπιλλιέτο, πότε δοκιμάζοντας καὶ καμαρώνοντας τὸ δαχτυλίδι της.

Τὰ μάτια της ἦταν δακρυσμένα. Μὰ ὄχι ἀπὸ φούρκα σὰν τὰ μάτια τῆς Σοφίας. Ἡ Κατίνα δάκρυζε ἀπὲ συγκίνηση, χαρά, εὐτυχία.

— Πρώτη φορὰ μοῦ κάνει τέτοιο δῶρο ἡ νουνά μου, εἶπε.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΔΡΑΠΑΚΟΣ ΨΑΡΕΥΕΙ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟ

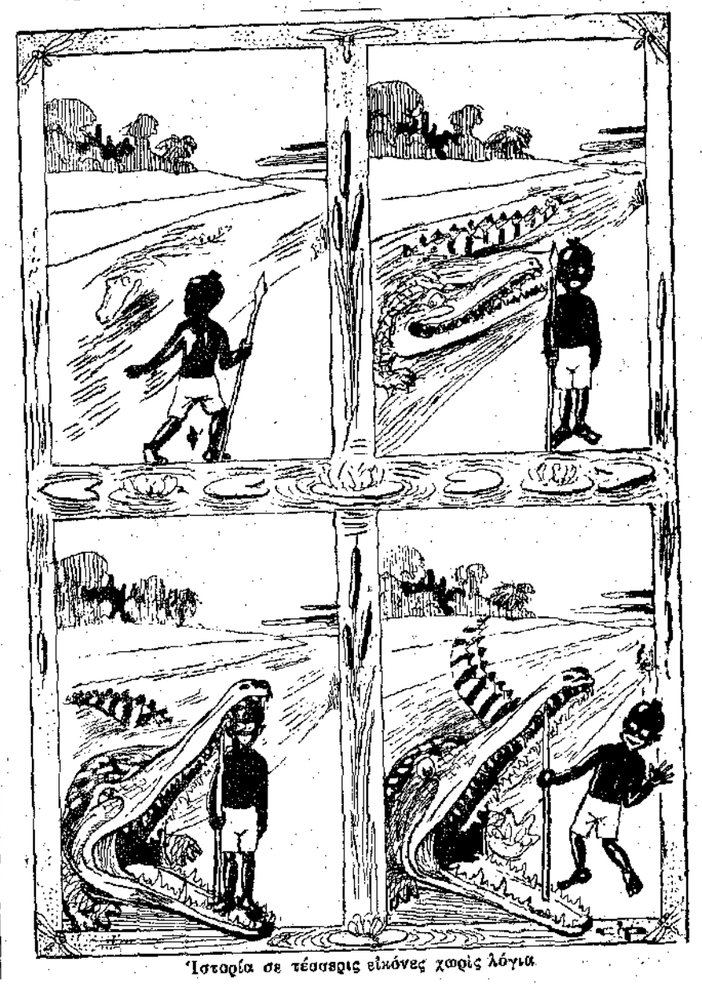

Ἱστορία σὲ τέσσαρις εἰκόνες χωρὶς λόγια

Ο ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΡΟΒΙΝΣΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ ANDRÉ LAURIE

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

ΙΣ'.

Ἀνθὴ καὶ Παῦλος

Σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ Παύλου, ἄρχισε σὲ λίγο ἡ ἐργασία. Καὶ πρῶτα-πρῶτα, γιὰ νὰ μὴν ἐξαντλήσουν ἀμέσως τὴ δύναμη τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μέρους τοῦ νησιοῦ, οἱ ναυαγοὶ ἀποφάσισαν νὰ διαιρεθοῦν καὶ νὰ σχηματίσουν δέκα συνοικισμοὺς ἢ χωριά, σκορπισμένα σ' ὅλο τὸ ἔδαφος ποὺ εἶχαν στὴ διάθεσή τους. Ἔγιναν λοιπὸν δέκα ὅμιλοι κατ' ἐπαγγέλματα, δέκα συντεχνίες νὰ ποῦμε,—ὁ ὅμιλος τῶν μεταλλευτῶν, ὁ ὅμιλος τῶν χυτῶν, τῶν σιδηρουργῶν, τῶν ξυλουργῶν, τῶν γεωργῶν, τῶν ὑφαντῶν καὶ καθεξῆς. Κάθε ὅμιλος ἄρχισε νὰ φτιάνῃ κατοικίες προσωρινές, καλύβες ἀπὸ ξύλα καὶ ξερὰ χόρτα, κι' ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν εἰδικὸ ἐπάγγελμα τὸ κυνήγι καὶ τὸ ψάρεμα, ἀνέλαβαν τὴν προμήθεια τροφίμων.

Ἔπειτα, ἐπειδὴ οἱ γεωργικὲς ἐργασίες ἦταν γιὰ τὴν ὥρα οἱ ἀναγκαιότερες, ὅλοι μαζὶ ἄρχισαν νὰ συνάζουν τὰ ὑπάρχοντα φυτὰ καὶ τοὺς σπόρους, κι' ἔβαλαν τὰ δυνατά τους γιὰ νὰ κάμουν, ἀπὸ μερικὰ τσεκούρια καὶ σπαθιά, γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Ἔτσι ἐφοδιάσθηκαν μὲ πρόχειρα ἀλέτρια, ἀξῖνες καὶ λισγάρια.

Σὲ λίγες ἑβδομάδες, πολλὰ στρέμματα γῆς, στὶς πιὸ εὔφορες κοιλάδες τοῦ νησιοῦ, καλλιεργήθηκαν, σκάφτηκαν, αὐλακώθηκαν ἀπὸ τἀλέτρια καὶ σπάρθηκαν. Ἡ ἐργασία, ποὺ μποροῦν νὰ κάμουν σὲ μιὰ ἡμέρα τετρακόσιοι ἄνθρωποι καλὰ διευθυνόμενοι, εἶναι πολὺ σπουδαία, κι' ὁ Παῦλος, ποὺ εἶχε ἀναδειχθεῖ κι' ἀναγνωρισθῇ ἀπ' ὅλους γενικὸς διοργανωτὴς τῆς ἀποικίας, τὴ διεύθυνε θαυμάσια. Γινόταν χίλια κομμάτια γιὰ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ πάντα, γιὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἐργάτες του, καὶ στὴ στιγμὴ ἔβρισκε τὸν τρόπο, τὸ ἐργαλεῖο καὶ τὸ μηχάνημα ποὺ χρειαζόταν.

Σ' ἕνα μήνα, ἡ ὄψη τοῦ νησιοῦ εἶχε ἀλλάξει ἐπαισθητά. Ὑπῆρχαν δέκα συνοικισμοὶ ἀπὸ καλύβες στὶς πλαγιὲς τῶν λόφων, κι' ὅλοι σχεδὸν στὶς ὄχθες μικρῶν ποταμῶν ἢ κοντὰ σέ δάση. Στὸν ὅρμο εἶχαν γίνει μερικὰ πιὸ ἐπίσημα οἰκοδομήματα, προσωρινὰ ὅμως κι' αὐτά—ἕνα ξύλινο παράπηγμα γιὰ τὴν κυρία Ὀμόλλοῦ καὶ τὴ μίς Ἀνθή, ἓν' ἄλλο γιὰ νοσοκομεῖο, ἕνα γιὰ διοικητήριο—ἕδρα τοῦ πλοιάρχου Μανχαρὺ—καὶ μιὰ ἀποθήκη ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, ποὺ τὴν ἐπόπτευε ὁ συνταγματάρχης Οὐγγῶν.

Οἱ κοιλάδες εἶχαν γυμνωθεῖ ἀπὸ τὴν ἄγρια, τὴν αὐτόφυτη χλόη, κι' εἶχαν πάρει ὄψη ἀγρῶν καλλιεργημένων, ὅπου μὲ θαυμαστὴ ταχύτητα φύτρωναν καὶ μεγάλωναν δημητριακὰ κάθε λογῆς, λινάρι, καννάβι κι' ἄλλα χρήσιμα φυτά.

Ἡ ψηλὴ καμινάδα ἑνὸς μεταλλουργείου, ποὺ εἶχε ἱδρυθεῖ στὸ ριζοβούνι, ἔστελνε τὸν καπνό της στὸν ἀέρα. Καμμιὰ ἑκατοστὴ μεταλλωρύχοι, ἔσκαβαν τὰ πλευρὰ τοῦ βουνοῦ καὶ γέμιζαν μὲ βώλους μεταλλικῆς γῆς δυὸ μεγάλα βαγόνια ποὺ κυλοῦσαν πάνω σὲ ξύλινες γραμμές—μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες ἐπινοήσεις τοῦ Παύλου. Ἕνα μεγάλο ὑδραυλικὸ πριόνι ἔκοβε ἀκατάπαυτα σανίδες. Πλῆθος δέντρα εἶχαν κοπεῖ καὶ ξηραινόνταν ἐκεῖ χάμω στὸν θερμὸ ἥλιο. Δέκα ἀνεμόμυλοι κατασκευαζόνταν. Οἱ κοινοὶ φοῦρνοι τοῦ ψωμιοῦ—ἀργότερα θἄκαναν καὶ καμίνια — χρησίμευαν πρὸς τὸ παρὸν γιὰ νὰ ψήνουν τὰ πήλινα ἀγγεῖα, ποὺ τὰ ἔφτιαναν μὲ πολλὴ τέχνη ὁ Κῶδικ κι' ἕνας νέος σημαιοφόρος ποὺ ἤξερε νὰ ζωγραφίζῃ καὶ νὰ διακοσμῇ.

Ἡ μόνη στέρηση ποὺ δοκίμασαν οἱ ναυαγοὶ γιὰ λίγον καιρὸ στὴν ἀρχή, ἦταν τὸ φρέσκο ψωμί. Κρέας, ψάρια, αὐγά, πουλερικά, θαλασσινά, χορταρικά, εἶχαν ἐξαρχῆς ἄφθονα. Ἡ ὄρεξη δὲν τοὺς ἔλειπε ποτὲ καὶ τὴ φαιδρότητα τοὺς τὴν ἔδινε ἡ ἐργασία, ἡ ζωὴ στὸ ὕπαιθρο κι' ἡ ἰδέα πὼς ἐβάδιζαν πρὸς ὁρισμένο σκοπό, ποὺ τὸν πλησίαζαν ὁλοένα. Ἀλλὰ ἡ ἐπίδραση τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῶν καθημερινῶν συνηθειῶν εἶναι τόσο μεγάλη στὸν ἄνθρωπο, ὥστε σὲ λίγο οἱ ναυαγοὶ ἄρχισαν νὰ θεωροῦν τὴν παροῦσα ζωή τους κανονική, νὰ θυμοῦνται τὰ περασμένα σὰν ἕνα μυθιστόρημα ποὺ τελείωσε καὶ νὰποβλέπουν στὸ μέλλον σὰ σ' ἓν' ἀόριστο ὄνειρο, ποὺ λίγο τοὺς ἔνοιαζε γιὰ τὴν πραγματοποίησή του. Αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα προπάντων τῆς ἐργασίας. Δύσκολα τὴν συνηθίζει κανείς, ἀλλὰ σὲ λίγο γίνεται πηγὴ ἀληθινῆς εὐδαιμονίας, ποὺ φτάνει γιὰ νὰ ἑκανοποιῇ τὸν φιλόπονο καὶ δραστήριο ἄνθρωπο.

Ἡ ἐπίδραση ἦταν πιὸ φανερὴ στοὺς ναῦτες, συνηθισμένους στὶς βαρειὲς ἐργασίες τοῦ πλοίου, καὶ στοὺς στρατιῶτες ποὺ καθόνταν ἀργοὶ κι' ἔπλητταν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ μεγάλου ταξιδιοῦ. Τώρα ἐργαζόνταν μὲ χαρὰ καὶ προθυμία. Οἱ κόποι τους ἄλλωστε δὲν ἔμεναν χωρὶς κάποια ἀμοιβή, ποὺ κινοῦσε τὴ ζωηρότερη ἅμιλλα: Στὸ νησὶ εἶχε βρεθεῖ κι' ἀρκετὴ ποσότης καπνοῦ, ποὺ μαζεύθηκε, ξεράθηκε κι' ἔγινε μονοπώλιο τῆς κεντρικῆς Διοίκησης. Μὲ τὸν καπνὸ αὐτὸ ἀποφάσισαν νὰ πληρώνουν τοὺς ἐργάτες, σὰν ἡμερομίσθιο ἀνάλογο μὲ τὴν ἐργασία τοῦ καθενός, κι' ἡ ἀμοιβὴ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ κάνῃ ἐργατικὸ καὶ τὸν ὀκνηρότερο, γιατί, καθὼς ξέρουν ὅλοι, τὸ κάπνισμα εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀπολαύσεις τῶν ναυτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν.

Τὴν ἴδια μεταβολὴ ἔβλεπε κανείς καὶ στὴν κυρία Ὀμόλλοῦ καὶ τὴν Ἀνθή. Ὅλο τὸ ταξίδι ἀπὸ τὸ Σαϊγκὸν πέρασε γι' αὐτὲς μὲ τὸ διάβασμα δυὸ-τριῶν μυθιστορημάτων, μὲ χαμηλόφωνη φλυαρία, μὲ λίγη μουσικὴ καὶ μὲ ταχτικὴ πλήξη ἑφτὰ ὧς ὀχτὼ ὡρῶν τὸ ἡμερονύχτιο. Ἀλλὰ τέτοια ἦταν πάντα ἡ ζωή τους, οὔτε φανταζόνταν πὼς ὑπῆρχε καὶ ζωὴ διαφορετική. Θὰ τὶς ἔκανε νὰ ἐκπλαγοῦν πολὺ ἂν τοὺς ἔλεγε κανένας, πὼς φτάνοντας μιὰ μέρα σ' ἕνα νησάκι τοῦ νέου κόσμου, θὰ ντρεπόνταν γιὰ τὴν ὀκνηρία τους μέσα στὴ γενικὴ δραστηριότητα καὶ πὼς μονάχες τους θὰ ζητοῦσαν ἐργασία. Ἴσως μάλιστα θὰ θύμωναν, ἂν ἄκουγαν πὼς ἡ ἐργασία αὐτὴ θἄταν ράψιμο, μπάλωμα, πλύσιμο, περιποίηση ἀρρώστων κι' ὅλα τελοσπάντων ἐκεῖνα ποὺ κάνει μιὰ καλὴ νοικοκυρά. Κι' ἀσφαλῶς θὰ γελοῦσαν ἂν τὶς βεβαίωνε κανένας πὼς σ' αὐτὰ θἄβρισκαν καὶ μεγάλη εὐχαρίστηση.

Κι' ὅμως θἄταν ἡ ἀλήθεια. Τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ Παῦλος παρουσίασε στὴ σύναξη τὸ πρόγραμμά του, καταγοητεύθηκαν κι' ἐκεῖνες οἱ δυὸ καὶ χειροκρότησαν· ἀλλὰ οὔτε στιγμὴ σκέφθηκαν πὼς χρωστοῦσαν νὰ λάβουν μέρος στὴν ἐκτέλεσή του. Ἐνόμιζαν πὼς ἀπὸ τέτοια ταπείνωση τὶς προφύλαγε ἡ κοινωνική τους θέση—«κυρίες» βλέπετε, ἡ μιὰ γυναίκα κι' ἡ ἄλλη κόρη ἀνωτέρων ἄγγλων ἀξιωματικῶν—κι' οἱ περιποιήσεις ποὺ εἶχαν ἐκεῖ ἀπ' ὅλους, ἄλλο δὲν ἔκαναν παρὰ νὰ τὶς στηρίζουν σ' αὐτὴ τὴν ἰδέα.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΤΙ ΠΛΑΝΗ!

Ἴσως... ὤ, ἂν ἀλήθευε
κεῖνο τὸ παραμύθι
Ποὺ σὲ μιὰ χώρα, εἶναι λέει,
ἄνθρωποι πετρωμένοι
Ἴσως... τότε νὰ μοῦφευγεν
ὁ πόνος ἀπ' τὰ στήθη
Δὲ θἄμουνα θλιμμένη.

Κι' εἶν' ἡ ψυχή μου εὐαίσθητη
στὸν κφῦε ξένο πόνο
Κι' οἱ ξένοι πόνοι εἶναι πολλοὶ
καὶ πιὸ πολλοὶ κρυμμένοι
Θέλω νὰ τοὺς τραβήξω ἐγώ,
Μὰ δὲν τὸ κατορθώνω,
Κι' εἶμαι γι' αὐτὸ θλιμμένη.

Θέλοντας τοὺς ἀλλοτινοὺς
τοὺς πόνους ν' ἀγκαλιάσῃ
Εἶν' ἡ ψυχή μου τὸ πουλί,
τ' ἀδύναμο ποὺ βάνει
Τὴ λιγοστή του δύναμη
τὰ σίδερα νὰ σπάσῃ
Τρανοῦ κλουβιοῦ. Τί πλάνη!

Ὦ!.. πάντα οἱ ἄνθρωποι πονοῦν
δὲν εἶναι πετρωμένοι!
Καὶ ἡ ψυχή μου δὲν μπορεῖ
τοὺς πόνους τους νὰ γιάνῃ
Καὶ λένε ὅσοι με βλέπουνε
βουβή, σκυφτή, θλιμμένη:
Εἶναι τρελλή!.. Τί πλάνη!..

Βασίλισσα τοῦ Πόνου

ΛΥΠΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑ

Γι' αὐτὸ ζευγάρι πάντα ζῆ
ἡ Λύπη κι' ἡ Χαρὰ μαζί.

Ι. Πολέμης

Σούρουπο. Ὁ ἥλιος δύοντας ἄφισε στὸν οὐρανὸ ἕνα ἐλαφρὸ μενεξεδένιο χρῶμα ποὺ ἐπάνω του διαγράφονται καθαρὰ οἱ κορυφὲς τῶν βουνῶν.

Ὅλη ἡ φύση ἡσυχάζει.

Στὸν ἥσυχο ἀνηφορικὸ δρόμο κανένας διαβάτης δὲν φαίνεται. Μόνο δυὸ λιγνὲς σιλουέττες προχωροῦν ἀργὰ-ἀργά.

Εἶναι δυὸ νέες γυναῖκες. Ἡ μιὰ λιγνή, σιωπηλή, μὲ κατάμαυρα μάτια· στὰ κυρτὰ της τὰ ματόκλαδα λάμπει ἕνα δάκρυ. Στὸ πρόσωπό της εἶναι ζωγραφισμένος ὁ πόνος κι' ἡ ἀπογοήτευση.

Ἡ ἄλλη ψηλή, ξανθή, ἀνθοστόλιστη. Τὰ κοραλένια της χείλη χαμογελοῦν καὶ τὰ γαλανά της μάτια λάμπουν ἀπὸ εὐτυχία.

Μόλις αὐτὴ ἡ τόσο γελαστὴ ἀντίκρυσε τὸ μελαγχολικὰ μάτια τῆς ἄλλης, εἶπε:

— Ποιὰ εἶσαι σὺ ποὺ φαίνεσαι τόσο λυπημένη;

— Λύπη μὲ φωνάζουν, ἀπάντησε.

— Ἐμένα μὲ λένε Χαρά.

— Χαρά! εἶπε ἡ Λύπη, κι' ὅμως ἐγὼ ποτὲ δὲν τὴν ἔνοιωσα, γιατὶ αἰώνια πονῶ.

Ἡ καλὴ καρδιὰ τῆς Χαρᾶς συμπόνεσε τὴ Λύπη κι' ἀμέσως ἕνα δάκρυ κύλισε στὰ ροδοβαμένα μάγουλά της. Τὴν παρηγορεῖ μὲ γλυκόλογα. Στῆς Λύπης τὸ πονεμένο πρόσωπο ἀνθίζει γιὰ πρώτη φορὰ ἕνα χαμόγελο.

Τὸ μελαγχολικὸ δάκρυ τῆς Λύπης ὀμορφαίνει πολὺ τὴ Χαρά, ὅπως τὸ δροσερό της γέλιο ὀμορφαίνει τὸ πονεμένο πρόσωπο τῆς συντρόφισσας.

Ἡ ζηλεμένη Χαρὰ λέγει στὴ Λύπη:

— Ἀφοῦ, καθὼς βλέπω ἡ μιὰ ὀμορφαίνει τὴν ἄλλη, ἔλα νὰ ζήσουμε μαζί.

Ἀγκαλιασμένες προχωροῦν στὸν ἐξοχικὸ δρόμο.

Τὸ φεγγάρι ἀνατέλλει.

Κάτω ἀπ' τὶς χλωμές του ἀκτῖνες τὰ δυὸ αὐτὰ ἀντίθετα αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου ὑπόσχονται τὸ ἕνα νὰ συντροφεύῃ καὶ νὰ βοηθῇ πάντα τὸ ἄλλο.

Καμμιὰ φορὰ χωρίζουνται.

Ἡ Λύπη πηγαίνει νὰ πονέσῃ πάλι μερικὲς πληγωμένες καρδιές, ἀλλὰ νά, ἔρχεται ἀμέσως ἡ Χαρὰ γιὰ νὰ γιατρεύῃ τὶς πληγές τους καὶ νὰ χύσῃ μέσα τους τὴν παρηγοριὰ καὶ τὴν ἐλπίδα.

(Μίμησι) *Ἀγνὴ Καρδιά*

ΣΤΗ ΡΕΜΜΑΤΙΑ

Σήμερα ποὺ ὁ καιρὸς ἄλλαξε. — τὸ ἀεράκι δυνάμωσε ἀρκετά, φέρνοντας μαζί του καὶ μιὰ μικρὴ μπόρα, κι' ὁ ἥλιος μᾶς ἔπαιξε κρυφτούλι μὲ τὰ συννεφάκια—σὰν μύρισε τὸ χῶμα ἀπὸ τὸ νερό, μοῦ θύμισε φθινόπωρο.

Κάθε τέτοια ἐποχὴ μᾶς ἔμεναν οἱ τελευταῖες μέρες ν' ἀπολαύσουμε τὴν ἐξοχή. Καὶ σὰν νὰ τὄξερε μᾶς ἑτοίμαζε πάντα ἕνα ἀληθινὸ ἔξοχο δῶρο: Πέντ' ἕξη μέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη βροχή, μόλις ὁ καιρὸς καλυτέρευε λιγάκι καὶ τὸ χῶμα δὲν ἦταν πολὺ βρεμμένο, κατεβαίναμε στὴ ρεμματιά.

Τὸ παλιὸ γεφύρι εἶχε ξεπλυθεῖ τώρα μιὰ ἀπὸ τὴ σκόνη κι' εἶχε δροσιστεῖ μὲ τὴ βροχή, ἀπὸ τὴ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἔβλεπε κανεὶς μικρὲς μὰβ ἀκρούλες νὰ ξεμυτίζουν ἀπὸ τὸ νεοποτισμένο ἀπὸ τὴ βροχὴ χῶμα. Ἦταν τὰ κυκλάμινα. Βλέπαμε πιὰ τὰ μὰβ μικρὰ λουλουδάκια νὰ βγαίνουν πλῆθος ἀπὸ τὴ γῆ, δειλὰ-δειλά, σὰν νὰ φοβόνταν τὸν ἥλιο.

Στὴν ἀρχὴ ἤτανε μικρά, ἀλλὰ λίγο-λίγο μεγάλωναν. Κι' ἔπειτα, τέλεια, μὲ τὸ λεπτό τους ἄρωμα καὶ τ' ὄμορφο χρῶμα, περήφανα, ἐσπόλιζαν, μὲ φόντο τὰ μικρὰ-μικρὰ γιόβγαλτα χορταράκια, τὸ γεφύρι καὶ τὴ ρεμματιά, φυτρώνοντας καὶ στὶς ρίζες τῶν ἐλιῶν ἀκόμα.

Κάθε χρόνο κάποιο μοῦ μένει ἀπ' αὐτὰ πού, ἂν καὶ ξεραμμένο, ἔχει πάντα τὸ ἄρωμά του καὶ μοῦ θυμίζει τὴ δροσόλουστη ρεμματιὰ μὲ τὰ θαυμάσια κυκλάμινά της.

Ἀφρὸς τοῦ Ἰονίου

ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ ΣΟΥ

Φίλη γλυκειά!.. Ὁ θάνατος ὁ κοσμοκράτορας σὲ πῆρε τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ φιλία σου εἶχε γίνει γιὰ τὴν καρδιά μου ἀνάγκη ἀβάσταχτη, τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ γλυκειά σου μορφὴ ἦταν γιὰ μένα μοναδικὴ παρηγοριά!

Χάθηκες τὴ στιγμὴ ποὺ τὰ γεμάτα ἀγάπη καὶ τρυφερότητα λόγια σου ἔκυναν βάλσαμο στὴν τόσο δοκιμασμένη ψυχή μου.

Ἔκλαψα τὸ χαμὸ ἀδερφῆς λατρεμένης... Ἔκλαψα τὸ χαμὸ ἰδανικῶν ἀγαπημένων!.. Καὶ σ' αὐτὰ προστέθηκε κι' ὁ δικός σου ἀναπάντεχος χαμός.

Σ' ἔθαψα μαζὶ μὲ τόσ' ἀγαπημένα πλάσματα. Ἔρρανα τὸ μικρούλι σου τάφο μὲ τοῦ χειμώνα τὰ λούλουδα καὶ μὲ τῆς ψυχῆς τὰ δάκρυα. Κι' ἡ φύση σὲ λίγο σκέπασε κι' αὐτὴ τ' ἄσπρο τοῦ τάφου σου μάρμαρο μὲ πιὸ λευκὸ ἀκόμα σεντόνι, ρίχνοντας πάνω σου ἓν' ἀκόμα νεκρικὸ σάβανο: τὸ χιόνι!..

Δυπήθηκε κι' αὐτὴ μαζί μου καὶ σ' ἔρρανε μὲ τῆς θλίψης της τὰ δάκρυα.

Μὰ τώρα... ἀδιάφορη στὴν τύχη ποὺ καταπρέχει τ' ἀδύναμα πλάσματά της, στολίζεται πάλι μὲ τὴν ἀστραφτερὴ ἀνοιξιάτικη φορεσιά της καὶ δείχνει ὅλη της τὴν ὀμορφιὰ γύρω ἀπ' τὶς κρύες τοῦ Νεκροταφείου πλάκες... τὰ δέντρα στολίζουνται καὶ πάλι μὲ τὰ στιλπνὰ — λὲς φρεσκομπογιατισμένα — φύλλα τους. Τὰ πουλιὰ τραγουδᾶνε μ' ὅλη τους τὴν τέχνη, λὲς καὶ θέλουν νὰ παραβγοῦν τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο.

Κι' ἐγώ... μονάχη καθισμένη, τὴ νύχτα, στὴν πλάκα τοῦ τάφου σου, νομίζω πὼς βλέπω σένα, σὰν ἀργοδιαβαίνει στὸ χρυσοποίκιλτο οὐρανὸ τ' ἀσημένιο φεγγάρι... Μ' ἀλίμονο! Εἶμαι μόνη! Μόνη... Μοναδικὴ συντροφιὰ ἔχω τὸ παραπονεμένο τραγούδι τοῦ γκιώνη, ἢ κάποιο γρύλλο ποὺ κρύβεται στὸ χόρτο τοῦ τάφου σου.

Τ' εἶν' οἱ δυστυχίες οἱ ἀνθρώπινες μπροστὰ στὸ μεγάλο Ἄπειρο; Γιὰ τίποτα δὲ λογαριάζουνται.

Κι' ὅταν νοιώσω πόσο μόνη εἶμαι, ὅταν νοιώσω πὼς κι' αὐτὴ ἡ φύση, ποὺ γιὰ λίγο συμμερίστηκε τὸν πόνο μου, τώρα χαίρεται, τότε.., ὤ, τότε, φίλη, ξεσπάω σ' ἀτέλειωτο κλάμμα.

Μὰ νά!.. ἀσπρίζει στὸν οὐρανὸ ἡ αὐγή. Λίγο ὡῶς πλανέται τριγύρω... Μιὰ ἀνακούφιση νοιώθω. Ἡ ἐλπίδα ξαναγυρίζει στὴν πονεμένη καρδιά μου Καὶ σκέπτομαι... Ὅπως Ἐκεῖνος σηκώθηκ' ἀπ' τὸ παγωμένο μνῆμα Του, ἔτσι κι' αὐτοὺς θὰ σηκώσῃ ποὺ τώρα κοιμοῦνται ἐδῶ μέσα!.. Κι' Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ποὺ ξύπνησε στὴν ψυχή μου τὴν ἐλπίδα κι' ἔκανε τὴν καρδιά μου νὰ σκιρτήσῃ ἀπὸ χαρά... Κοιμήσου, φίλη μου. Ἡ φύση μ' ἔμαθε πὼς τίποτα δὲ μένει σταθερό... Κι' ἐγὼ σὲ λίγο θὰ σ' εὕρω. Κοιμήσου! Κι' ὁ Σωτήρας μας γλυκὰ μοῦ ψιθύρισε πὼς θὰ ξυπνήσουμε μιὰ μέρα!..

(Διασκευὴ ἀπ' τὸ Γαλλικό) *Φίλημα Σκιᾶς*

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΛΑΤΑΝΙ

Εἶναι τὸ μεσημέρι μιᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ ζεστὲς ἀνοιξιάτικες ἡμέρες, καὶ καθισμένη κάτω ἀπ' ἕνα μεγάλο πλατάνι ἀπολαμβάνω τὴ θαυμάσια καὶ εὐχάριστη δροσιά του.

Δὲν κοιμᾶμαι γιατ' εἶναι κρῖμα νὰ χάνω τ' ὡραῖο ἐκεῖνο θέαμα ποὺ ἁπλώνεται μπροστά μου.

Ἀπέναντί μου ὑψώνεται ἕνα βουνὰλάκι ὁλοπράσινο μὲ τὶς ἐλιές του καὶ τ' ἄλλα δέντρα του.

Κάπου, κάπου φαίνονται κάτι ἀσπράδια, τὰ προβατάκια νὰ τρέχουν καὶ νὰ κηδοῦν τρελλά, γιατὶ ζεσταίνουνται κι' αὐτὰ κάτω ἀπ' τὸ αἰώνιο, τὸ λαμπερὸ κι' ἄσβυστο ἀστέρι, τὸν φωτεινὸ τὸν ἥλιο.

Μιὰ φλογέρα ἀκούγεται ἀπὸ μακρυά, ποὺ παίζει τὸ γλυκὸ σκοπό της. Ὅλο τὸ θέαμα ἐκεῖνο μαζὶ μὲ τὶς σκέψεις ποὺ μοῦ φέρνει τὸ δροσερὸ ἀεράκι, μοιάζει σὰν παραμύθι.

Ναί, καθὼς κοιτάζω καταμαγευμένη

γύρω μου συλλογίζουμαι καὶ λέω: «Γιατὶ νὰ πῶ, ὅτι τὰ παραμύθια δὲν εἶναι ἀληθινά;»

Μήπως ὅ,τι ἀκούω καὶ βλέπω δὲν μοῦ θυμίζει τὴ χώρα τῶν παραμυθιῶν;

Τὰ κουδουνάκια ἀπὸ τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα ἀκούγονται ἀπὸ μακρυά, καὶ νομίζω ὅτι ἀκούω ἕνα ὡραῖο μουσικὸ κομμάτι, ποὺ ὅλο ἀπομακρύνεται, ἀπομακρύνεται καὶ φεύγει.

Κάπου ἐκεῖ κοντά μου ἕνα ρυάκι τρέχει καὶ θὰ ἤθελα νὰ σηκωθῶ νὰ τὸ πλησιάσω, νὰ τὸ ἀκούω καλύτερα καὶ νὰ πιῶ λίγο ἀπὸ τὸ δροσερὸ καὶ γάργαρο νεράκι του.

Ἀλλά... τὸ θέαμα ἐκεῖνο μὲ κρατεῖ, καὶ σὰ νὰ μοῦ λέῃ: «Μή, μὴ φεύγεις».

Σιγὰ σιγὰ ὁ ὕπνος θέλει νὰ μὲ πάρῃ στὰ φτερά του, ἀλλὰ κάποιο δυνατώτερο φύσημα κουνεῖ τὰ φύλλα τοῦ ὡραίου δέντρου, ποὺ τόσοι ποιηταὶ ἔψαλαν ἐξυμνήσει καὶ ξυπνῶ.

Κόρη τοῦ Βόλγα

ΤΟ ΜΕΓΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙ

Κυλάει ὁ χρόνος ὁ ἄπιαστος
γοργὰ καὶ μοναχὲς
Διαβαίνουνε μὲ βιάση,
Ἡ μιὰ ἀκλουθώντας πάντοτε
τὴν ἄλλη, οἱ ἐποχὲς
Στ' ἀτέλειωτο γιορτάσι.

Χαμογελώντας ἡ Ἄνοιξη
τὸν σέρνει τὸ χορὸ
Ἀνθοστεφανωμένη
Κι' ἀκολουθάει τὴν Ἄνοιξη,
τὸ Θέρος καυτερὸ
Ποὺ βαρετὰ διαβαίνει.

Δίπλα του τὸ Φθινόπωρο,
μὲ κλάματα αὐτὸ
Καὶ πάντα λυπημένο,
Σέρνει κοντὰ τὸ γέροντα
Χειμώνα τὸ σκυφτό,
Τὸ χιονοφορτωμένο.

Κι' ὅλο γυρίζουν' ὁ χορὸς
μεγάλος καὶ γοργὸς
Οἱ ἀμέτρητοί του οἱ γύροι.
Χορεύοντας ἡ μιὰ ἀκλουθάει
τὴν ἄλλη ἐποχὴ
Στὸ μέγα πανηγύρι.

Ἀμάραντος

ΜΗΝ ΚΛΑΙΣ...

Ἡ μικρούλα Νίνη κλαίει. Ἡ μικρούλα Νίνη εἶναι ἀπαρηγόρητη. Ἄπειρα θερμὰ δάκρυα τρέχουν ἀπ' τὰ ὁλόμαυρα ματάκια της τὰ γεμάτα ἰκεσία καὶ βρέχουν τὸ μαξιλάρι ποὺ ναι σκυμμένη πάνω. Ἡ Νίνη εἶναι πολὺ στενοχωρημένη. Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ τὴ μαλώσῃ ἡ Μαμζέλ, αὐτὴ ποὺ κανεὶς ποτὲ δὲν τῆς εἶπε κακὸ λόγο, δὲν τῆς πικρομίλησε. Καὶ γιατὶ παρακαλῶ; Γιατί, λέει, δὲν ἤξερε σήμερα τὸ μάθημά της. Μὰ μήπως φταίει αὐτὴ ἂν χθὲς ὁλόκληρο τὸ πρωὶ ἀπ' τὸ διπλανὸ σπίτι δὲν τὴν ἄφηναν νὰ μελετήσῃ μὲ τὶς φωνάρες τους, φταίει αὐτὴ ἂν τὸ χθεσινὸ ἀπόγευμα ἔτυχε νἄρθουν οἱ ξαδέρφες της, φταίει αὐτὴ ἂν τὸ πρωὶ ξημερώνοντας δὲν μπόρεσε νὰ ξυπνήσῃ νωρὶς γιὰ νὰ διαβάσῃ, ἀφοῦ ἀγρύπνησε ὅλη τὴ νύχτα;

Καὶ δὲν ἔφταναν τὰ λόγια, παρὰ τῆς ἔδωσε κι' ἕνα μικρὸ μπατσάκι. Ἕνα τόσο δὰ σιγανό, μὰ πόσο δυνατὸ φάνηκε τῆς Νίνης! Τῆς φάνηκε πὼς χιλιάδες χοντρὲς χροῦκλες τὴν χτυποῦσαν ἀλύπητα καὶ μύρια ραβδιὰ τῆς πατοῦσαν τὸ κορμί. Ὄχι, δὲν ἔπρεπε, δὲν ἦταν σωστὸ αὐτό. Δὲν ἔπρεπε νὰ τῆς φερθοῦν ἔτσι.

Αὐτὰ σκεπτόταν ἡ μικρὴ Νίνη κι' ἔχυνε ἄφθονα δάκρυα. Αὐτὰ κι' ἄλλα πάμπολα βασάνιζαν τὸ μικρὸ μυαλουδάκι της καὶ τὴν ἔκαναν νὰ κλαίῃ ἀδιάκοπα. Θεωροῦσε τὸν ἑαυτό της ὡς τὸν πιὸ δυστυχισμένο τοῦ κόσμου.

Πάψε, ἀθῶα μικρούλα, νὰ κλαῖς. Μὴν ἀφίνεις τὴν γεμάτη ξενοιασιὰ ζωούλα σου νὰ τὴν δέρνῃ ἡ λύπη. Μὴν ἀφίνεις νὰ τρέχουν τὰ δάκρυά σου γιατὶ ἀργότερα δὲν θὰ σοῦ μείνουν σὰν ὑπάρξει πραγματικὴ συμφορά. Σφούγγιξε τὰ ὁλόμαυρα παιδιάτικα ματάκια σου, πάρε τὴν ὄψη ποὺ ἁρμόζει στὴν ἡλικία σου, καὶ γίνου ἡ ξένοιαστη μικρούλα ποὺ ἤσουν χτές Μὴν ἀφίνεις νὰ σὲ παραδέρνῃ ἡ θλίψη, μὴν ἀφίνεις τὸ κεντρὶ τῆς λύπης νὰ κεντᾷ τὴ φτωχή σου καρδούλα. Κάνε στὸ προσωπάκι σου ν' ἀνθίσῃ πάλι τὸ γέλιο τῆς χαρᾶς καὶ φύλαξε τὰ δάκρυά σου γιὰ ἄλλοτε, ὅταν πραγματικὸ συμφορᾶς πέπλο θὰ σκεπάζῃ τὴν καρδιά σου, ὅταν πικρὴ συμφορὰ θὰ γεμίζῃ τὸ εἶναι σου καὶ μὲ τὰ ἀγκαθερὰ κλαδιά της θὰ σοῦ σπαράζῃ τὴν καρδιά.

Πᾶψε πιὰ τὰ κλάματα καὶ κοίταξε τ' ἀστέρια πόσο λαμπυρίζουν ἀπόψε. Κοίταξε τ' ἀρνάκια πόσο χαρούμενα πηδοῦν, ἄκουσε τ' ἀγνὰ τῶν πουλιῶν κελαϊδίσματα, ποὺ τόσο μοιάζουν μὲ σένα. Ἄφησε νὰ σκεπάσῃ τὸ πέπλο τῆς λησμονιᾶς ὅ,τι σοῦ σχίζει τὴν καρδιὰ καὶ γίνου πάλι ἡ μικρὴ εὐτυχισμένη παιδούλα.

Νυφούλα τ' Οὐρανοῦ

ΒΑΡΚΟΥΛΑ

Στὴ μοναξιὰ π' ἀπλώνεται σιμά σου, ἐσὺ εἶσαι ἡ μόνη της ἀνοή, βαρκούλα, μὲ τὴν ἐρημιά σου τὴν ἄχαρή σου τὴ ζωή.

Βαρκούλα ποὺ σ' ἔχουν παραπεταμένη στῆς ἀμμουδιᾶς τὴν ἄπονη καρδιά, ξεσκλαβίδι, πόνου κομμάτι λαχτάρας παλιᾶς...

Βράχια σκόρπια, φύκια γλυστροῦνε, γλάροι κεινοῦνε, κι' ὅλ' αὐτὰ τὴ κατάντια τῆς βαρκούλας θρηνοῦνε φριχτά.

Τὸ δεῖλι σβύνει, αὐγὴ ἀρχινᾶ, τὸ κῦμα ρέει σιγὰ μυστικά, καὶ τὴ βαρκούλα θύμα του βλέπει πειραχτικά.

Σκόρπια τὰ ξύλα πέφτουν ἀργά, καὶ τῆς βαρκούλας τὸ κορμὶ ἀπογυμνώνουν οἰκτρά, καὶ κάθε ὥρα ποὺ θὲ νἀρθῇ τοῦ κάθε ξύλου ἡ σειρά, γιὰ τελευταία φορὰ τὴ βαρκούλ' ἀγκαλιάζει καὶ φιλᾶ.

Πόσα χρόνια ζωῆς περασμένης, πόσα ὄμορφα παλιά, δὲ θυμᾶται ἅμα φεύγει ἀπ' τῆς μάννας του τὴν ἀγκαλιά;

Τώρα πᾶνε ὅλα σβύσαν, ὅλα χαθῆκαν γιὰ στερνὴ φορά, τὴ δόση τοῦ ἥλιου ἡ σκελετωμένη βαρκούλα ἀγναντεύει ἄλλη μιὰ φορά. Μὰ ἡ κατάρα ξεφεύγει βαρειὰ καὶ στὰ παγωμένα χείλη τῆς βαρκούλας ἀργὰ ξεψυχᾶ.

Κατάρα στὸ κῦμα ποὺ τῆς ἔσκαβε τὸ λάκκο σὰν ἦταν στὴ χαρὰ τὸ ἄμοιρο κουφάρι της γεμάτο.

Στὸ σκελετωμένο της κορμὶ τὴ ζωὴ καταλαβαίνει στὴν τελευταία της στιγμή. Μὰ τὸ κῦμα ἄπονο τὴν κουκουλώνει καὶ σὲ ὑγρὸ τάφο τὴ σαβανώνει.

Ἀύρα τοῦ Ἀρίωνος

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Στὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς.

Ὁ καθηγητὴς στὴ *Λεβάντα* ἀστειευόμενος:

— Πῶς μποροῦμε, παιδί μου, νὰ γεμίσουμε ἕνα μπουκάλι μὲ ἀέρα;

Κι' ἡ Λεβάντα ἀφηρημένη:

— Μά... μὲ ἀεραντλία.

(Γεγονός) *Ἐλάτη*

***

Ἡ *Δουλοῦ* μὲ βλέπει στὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ νὰ μιλῶ μὲ τὴ μαμμά της καὶ μὲ ρωτᾷ γιατὶ δὲν ἀνεβαίνω ἐπάνω.

— Γιατὶ εἶμαι κουρασμένη, τῆς λέω.

—Ἔ, τότε ἀνέβα μπουσουλώντας!

Μεγάλη Ἑλλὰς

***

Ἀπορία τοῦ Κουφιοκεφαλάκη.

— Περίεργο πράγμα! Σήμερα ἔχω τὰ γενέθλιά μου καὶ κοιτάζω ὅλους τοὺς ἡμερολογίκτες καὶ κανένας δὲν τὸ γράφει.

Φωτοβόλον Ἄστρον

***

— Μικρέ, πῶς σὲ λένε;

— Τάκη.

— Καὶ τὸ παράνομά σου;

— Δημητράκη! *Ροδαυγὴ*

***

Δάσκαλος: — Κλεῖνε μου τὴ θύρα, Τοτό.

— Μά εἶναι κλειστή, κύριε δάσκαλε!

Ζανθὸ Ἀρωπάκι

***

Ἡ κυρία στὴ Μπεμπέκα:

— Ποιανοῦ εἶσαι, κοριτσάκι μου;

— Τοῦ μπαμπά μου καὶ τῆς μαμμᾶς μου! *Ἀπόστολος Θεοδώρου*

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

ΒΙΒΛΙΑ ΤΕΡΠΝΑ ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ

ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ἀπὸ τοὺς ἐν παρενθέσει ἀριθμούς, ὁ πρῶτος εἶναι τὰ ταχυδρομικὰ τοῦ Ἐσωτερικοῦ καὶ ὁ δεύτερος τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ὁ Ἄγγελος τῆς Ἀγάπης (μὲ 60 εἰκόνας) δρ. 35 (15 καὶ 29).

Ἡ Ἀδελφούλα μου, μυθιστόρημα Γρ. Ξενοπούλου (μὲ 24 εἰκόνας) δρ. 20. (7,50 καὶ 15).

Ἡ Ἁπλῆ ζωή, ὑπὸ Ἀγγέλου Κασιγόνη, δρ. 8 (1 καὶ 2).

Ἡ Ἐπιτυχία εἰς τὴν ζωήν, ὑπὸ Ἀγγέλου Κασιγόνη, δρ.8. (1 καὶ 2).

Ἡ Εὐτυχία, ὑπὸ Ἀγγέλου Κασιγόνη, δρ. 8 (1 καὶ 2).

Τὸ Θῦμα τοῦ Φθόνου, (μὲ 20 εἰκόνας) δρ. 30. (9,50 καὶ 20).

Παιδικὸν Θέατρον, Γρ. Ξενοπούλου, δι' ἑορτὰς Σχολείων καὶ Οἰκογενειῶν, Α' Τόμος δρ. 20. (7,50 καὶ 15). Β' Τόμος δρ. 20. (7,50 καὶ 15).

Παιδικὸν Πνεῦμα, (Τομίδιον, Γ') δρ. 5. (1 καὶ 2).

Πρόας ὁ Νικίου, (μὲ 24 εἰκόνας) δρ. 30. (9,50 καὶ 20).

Ὁ Πυρσοπώλης, (μὲ 24 εἰκόνας) δρ. 30. (9 καὶ 18).

Ὑπὲρ Πατρίδος, (μὲ 24 εἰκόνας) δρ. 30. (10,50 καὶ 21).

Ὁ Φότης, ἐμπνευστὸν διήγημα δρ. 7. (3,50 καὶ 5,50).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ἀθῆναι, 42 ὁδὸς Εὐριπίδου
τὴν 20 Ἰουνίου 1934

ΔΕΝ παραλαμβάνω γράμματα μὲ ἀνεπαρκὲς γραμματόσημο: ζυγίζετέ τα! —Δὲν ἀπαντῶ σὲ ἀπορίες ποὺ τὶς λύνει ὁ Ὁδηγὸς τῶν Συνδρομητῶν: διαβάστε τον!

ΤΟ καλοκαίρι μπῆκε. Ἀλλὰ γιὰ σᾶς θὰ μπῇ ἅμα τελειώσουν οἱ ἐξετάσεις κι' ἀρχίσουν οἱ διακοπές. Τότε θὰ εἶναι τὸ ἀληθινὸ καλοκαίρι. Καὶ πῶς θὰ τὸ περάσετε πιὸ εὐχάριστα; Σᾶς τὸ λέει μιὰ ἀγγελία ποὺ δημοσιεύω αὐτὸν τὸν καιρὸ καὶ ποὺ σᾶς συσταίνω νὰ τὴν προσέξετε.

Τὸ *Ἄστρο τῆς Αὐγῆς* δὲν ἤξερε τοὺς «κρεματοὺς κήπους» τῆς Σεμιράμιδος, κι' ἅμα εἶδε τὴν ἀπάντησή μου στὸ προηγούμενο γράμμα της, ρώτησε τὴ μητέρα της ποὺ τῆς εἶπε, καὶ μάλιστα τῆς διάβασε ὅλα τὰ σχετικὰ ἀπὸ τὸ λεξικὸ τοῦ Λαρούς. Τώρα ξέρει τί ἦταν οἱ κρεματοὶ κῆποι. Κι' ὅμως δὲν ζηλεύει καὶ τόσο τὴ Σεμιράμιδα. Ἀπεναντίας νομίζει πὼς ἡ Σεμίραμις θὰ ζήλευε τὴν ἀπάνω κι' ἀπ' τὰ τρία πατώματα τοῦ σπιτιοῦ παράτσα της. Καὶ ξέρετε γιατί; Γιατὶ ἔχει καὶ... ραδιόλα. Κι' εἶναι τρέλλα, λέει, νὰ κάθεσαι κεῖ πάνω, ἀνάμεσα σὲ μεσπολιές, κορομηλιές, κερασιές — ἔχει, βλέπετε καὶ δέντρα—κάτω ἀπὸ μιὰ ὡραία τέντα γιὰ τὸν ἥλιο κόκκινη καὶ κίτρινη, καὶ προπάντων τὸ βράδυ μὲ τὴ σελήνη, καὶ νἀκοῦς μουσικὲς καὶ τραγούδι ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο! Δοιπόν, τὸ *Ἄστρο τῆς Αὐγῆς* ἔχει δίκιο. Ὡρισμένως ἡ Σεμίραμις δὲν εἶχε ραδιόλα!..

Ταξιδιώτη, ὄχι πάντα. Συμβαίνει πολλὲς φορὲς νὰ λάβω ἕνα κομμάτι γιὰ τὴ Σελίδα καὶ νὰ μὴν τὸ ἀναφέρω στὴν ἀπάντησή μου, γιατὶ τὸ γράμμα ποὺ τὸ συνώδευε εἶχε πολλὰ σπουδαιότερα κι' ἔπρεπε νἀπαντήσω σ' αὐτά. Γενικά, ὅταν στέλνῃ κανεὶς μέσα σὲ γράμμα ἕνα κομμάτι καὶ βλέπῃ νἀπαντῶ *ὁπωσοδήποτε* σ' αὐτὸ τὸ γράμμα, πρέπει νὰ συμπεραίνῃ πὼς ἔλαβα καὶ τὸ κομμάτι καὶ νὰ περιμένῃ τὴ σειρά του. Ἔλαβα καὶ τἄλλο σου γράμμα μὲ τὸ μεταφρασμένο ποίημα. *Μόνο μερικοὶ* στίχοι ἔχουν ἀποδοθεῖ τέλεια. Οἱ περισσότεροι ἔχουν ἐλαττώματα καὶ στὸ μέτρο καὶ στὴν ἔκφραση. Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκεῖνους καλοὺς στίχους, συμπεραίνω πὼς δὲν θἀργήσῃς νὰ μεταφράζῃς μ' ἐπιτυχία γαλλικὰ ποιήματα ἐμμέτρως. Φωτογραφία σου ἔλαβα. Γιὰ τὸ ἄλλο ποὺ μὲ ρωτᾷς, οὔτε αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σοῦ πῶ.

Δὲν θὰ εἶσαι, πιστεύω, καθόλου δυσαρεστημένη, *Ἐρείκη*, ἀπ' αὐτὸ τὸ ταξίδι στὴν Ἑλλάδα. Θὰ περάσῃς τὸ καλοκαίρι σου σ' ἕν' ἀπὸ τὰ ὡραιότερα τῆς μέρη. Ναί, πολλὲς διαπλασοπούλες ἔχω ἐκεῖ καί, ἂν βάλῃς μιὰ Μ. Ἀγγελία πὼς ἐπιθυμεῖς νὰ τὶς γνωρίσῃς, ὅλες θἀρθοῦν νὰ σὲ βροῦν. Ἐμεῖς ἐδῶ, τοὺς Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ τοὺς θεωροῦμε Ἕλληνες σὰν καὶ μᾶς, ἀδελφούς μας. Ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς θεωροῦν «ξένους» κι' ἐκμεταλλεύσιμους μόνο περιήγητές (!) εἶναι ταπεινοὶ ἄνθρωποι χωρὶς ἐθνικὰ αἰσθήματα. Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν εἶναι βέβαια παρὰ σπάνιες ἐξαιρέσεις. Μὴν κοιτᾷς ἂν πολλοί, πιστεύοντας πλούσιο ἕναν Ἕλληνα τοῦ ἐξωτερικοῦ, κοιτάζουν νὰ ἐπωφεληθοῦν. Αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς τὸν θεωροῦν καὶ «ξένα». Μήπως καὶ μ' ἕναν ντόπιο πλούσιο δὲν κάνουν τὸ ἴδιο; —Τὸ Πένταθλο ἑτοιμάζεται. Κι' ὁ Ἀνανίας λέει πὼς θὰ κάμῃ γρήγορα τὴν Κυριακή. Μὰ ποιός τὸν πιστεύει; Ὅταν κυριευθῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν τεμπελιά, οὔτε λόγο ἔχει, οὔτε ὅρκο...

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, *Μῦρον τῆς Ἄνδρου*, ὅτι μπορεῖ κανεὶς, κατὰ τὸ νόμο, νὰ στέλνῃ ταχυδρομικῶς ὅ,τι θέλει ὡς *χειρόγραφο*—ἐπομένως κι' ἕνα τετράμιλιά λέξη;» ἢ νὰ ρωτήσῃς: «θέλω νὰ στείλω ὅ δραχμὲς σ' ἕνα περιοδικό· πῶς μπορῶ νὰ τὶς στείλω;». Θἄβλεπες πὼς μὲ μεγάλη προθυμία θὰ σοῦ δάνειζαν τὸ μολύβι καὶ θὰ σοῦ ἀπαντοῦσαν «μ' ἐπιταγὴ ἢ μὲ γραμματόσημα». Ἀλίμονο ἂν δὲν ἔχῃ κανεὶς καὶ τὸ λίγο αὐτὸ θάρρος στὴ ζωή,—στὴ ζωὴ ποὺ συχνὰ ἀπαιτεῖ πολὺ μεγαλύτερο... Μὲ γειὰ τὸ καινούργιο σπίτι.

Εὐχαριστῶ, *Μελαγχολικὴ Ὀνειροπόλε*, γιὰ τὰ τόσο καλὰ λόγια. Ἀλήθεια, πρέπει νὰ μ' ἀγαπᾷ πολὺ ἡ Διαπλασοπούλα ἐκείνη ποὺ, στὴν ἐρώτηση τῶν Μ. Μυστικῶν «*Τί πρᾶγμα θαυμάζετε περισσότερο στὴ φύση;*» ἔγραφε «τὴ Διάπλασι!» Ἀπὸ τὴν ἀγάπη της, μὲ θεωρεῖ καὶ μένα σὰν κάτι φυσικὸ—ἕνα δέντρο, ἕνα λουλούδι, ἕναν καρπὸ... Εἶπα στὸν κ. Φαίδωνα πόσα βιβλία του ἔχεις διαβάσει μὲ τὴ *Γλυκειὰ Παρηγορειά*, κι' ἀνησύχησε λίγο. «Ἤταν ὅλα γιὰ τὴν ἡλικία τους; εἶπε· πόσω χρονῶν κορίτσια εἶναι;» Ἔπειτα ὅμως θυμήθηκε πὼς πρὸ ὀλίγου σέ... ἀρραβώνιασαν, κι' ἠσύχασε: «Ἄ, εἶναι μεγάλες· τώρα μποροῦν νὰ διαβάζουν ἀπ' ὅλα». Κι' ἐγὼ δὲν ἄκουσα ποτέ μου «νοερὴ φαντασία». Ἐκεῖνος ποὺ τὸ εἶπε, θὰ δίνῃ στὸ ἐπίθετο «νοερὸς» ἄλλη σημασία, ἄγνωστη σὲ μᾶς. Γιὰ τὴν ἐπιτυχία σου δὲν ἀμφιβάλλω.

Ὄχι, *Γολιάθ*, δὲν πρέπει νὰ συμπεραίνῃς ἀπ' αὐτὸ πὼς εἶσαι... κουτός. Πόσοι ἐξυπνότατοι ἀνθρωποι δὲν ἔχουν καμμιὰ λογοτεχνικὴ ἐπίδοση. Ἂν ἦσουν κουτός, θὰ μποροῦσες νὰ διευθύνῃς ὅλη τὴν ἐργασία τοῦ παλιοῦ μαγαζιοῦ, τώρα ποὺ κάματες ὁπωσδήποτε στὴν κάτω πόλη; Τὸ ποίημα... ἢ μὰ τὸ ποίημα εἶναι ἄλλο πρᾶγμα! Κι' ἀφοῦ ἦταν μάλιστα τὸ πρῶτο ποὺ ἔκανες, δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένῃς ἔγκριση. Ὅταν εἶδες τὴν ἀπόρριψη, λυπήθηκες γιὰ τὸν κόπο σου· ἀλλὰ νὰ ξέρῃς πὼς κανένας κόπος δὲν πηγαίνει χαμένος ἐντελῶς: πάντα κάτι κερδίζει ὁποιος κοπιάζει. Ναί, παρατηρῶ μὲ χαρά μου πὼς τώρα πιὰ δὲν κάνεις πολλὰ ὀρθογραφικὰ λάθη καὶ δὲν μετανοῶ καθόλου ποὺ σοῦ ἔκαμα τότε τὴν παρατήρηση.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, *Πρίγκιπέσσα*· κάθε ζωντανὸ πλάσμα ἔχει τοὺς πόνους του καὶ τὶς λύπες του. Κι' αὐτὴ ἡ μικρὴ πεταλούδα, ποὺ τρελλοπετᾷ μέσ' στὰ λουλούδια, τἀδέλφια της, θἂν' εὐτυχισμένη ἂν βρεθῇ ἄξαφνα στὰ χέρια ἑνὸς παιδιοῦ ἢ στὴ μύτη ἑνὸς πουλιοῦ; Ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ποὺ ἡ πεταλούδα αὐτὰ τὰ δυστυχήματα δὲν τὰ σκέπτεται, δὲν τὰ φαντάζεται ἀπὸ πρίν, γιὰ νἀνησυχῇ, νὰ φοβᾶται καὶ νὰ γίνεται δυστυχισμένη χωρὶς νὰ εἶναι. Ἡ μεγαλύτερη δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ σκέψη, κι' ὄχι ὅπως λές, τὸ ἀίσθημα. Πάλι ὅμως, χωρὶς τὴ σκέψη, τί θὰ διέφερε ἀπὸ τὸ ζῶο: Ἡ σκέψη εἶναι ἡ ὑπεροχή του, ἡ σκέψη, ἀπὸ ἄλλη ἄποψη, εἶναι ἡ εὐτυχία του, κι' ἂς τὴν πληρώνῃ πολλὲς φορὲς ἀκριβά... Καὶ σὺ σκέπτεσαι πολύ. Γι' αὐτὸ εἶσαι μελαγχολική, ἂν καὶ 14 χρονῶν κορίτσι. Πῶς μπορῶ νὰ σὲ πῶ δυστυχισμένη, ἀφοῦ σ' αὐτὸ τὸ θαυμάζεις; Ἀφοῦ σὲ ἀρέσκει ἡ σκέψη τῆς Νίνης; Ἀφοῦ σὲ ἀρέσκει ἡ σκέψη τῆς Μαμζέλ; Ἀφοῦ σὲ ἀρέσκει ἡ σκέψη τῆς Δουλοῦ; Ἀφοῦ σὲ ἀρέσκει ἡ σκέψη τῆς Λεβάντας; Ἀφοῦ σὲ ἀρέσκει ἡ σκέψη τῆς Ἐρείκης; Ἀφοῦ σὲ ἀρέσκει ἡ σκέψη τῆς Ἀρωπάκι

βλέπω μιὰ ὑπεροχή σου; Καὶ πῶς μπορῶ νὰ μακαρίσω μιὰ πεταλοῦδα, ἕνα πουλί, ἢ ἕνα κορίτσι ποὺ θάχε μυαλὸ πουλιοῦ, περισσότερο ἀπὸ σένα; Κι' ὅταν ἀκόμα σοῦ λέω πῶς πρέπει νὰ διώχνῃς τὴν πολλὴ μελαγχολία, κι' αὐτὸ μὲ τὴ σκέψη ἐννοῶ νὰ τὸ κάνῃς,

Μὲ γειά, *Φίγκαρο*, τὸ πρῶτο μπάνιο (τὸ φετεινὸ βέβαια, ὄχι τὸ πρῶτο τῆς ζωῆς σου!) Μὲ πόσα κάνεις τὸ χρόνο, ἀφοῦ τἀρχίζεις τόσο νωρίς; Ποῦ νὰ ξέρω γιατί δὲν σοῦ ἀπάντησε ἡ *Παυτοπούλα τῆς Ἄνδρου* «μυστήριο» καὶ γιὰ μένα ἄλλο τόσο. Διαπλασόπουλα-ες μὲ ψευδώνυμο εἶναι περίπου 700. Ἐνῷ Διαπλασόπουλα-ες ποὺ μὲ διαβάζουν μόνο χωρὶς νὰ λαβαίνουν μέρος στὴν κίνηση, ἢ ποὺ μοῦ γράφουν μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, ὅταν ἀνανεώνουν τὴ συνδρομή τους, εἶναι τὰ τριπλᾶ, τὰ τετραπλᾶ.

Γι' ἄλλους δὲν ἔχω τόπο. Ὅλα τὰ ἐκτενῆ γράμματα ποὺ περίσσεψαν, τὰ φύλαξα γιὰ τὸ ἐρχόμενο.

ΓΙΑ ΤΗΝ Σ. Σ. Σ.

Ἀπορρίπτονται: «Τώρα εἶναι ἄνοιξη» τῆς *Μακεδονοπούλας*. Ὡραῖο θέμα καὶ ὡραῖες εἰκόνες, ἀλλὰ ὑστερεῖ πολὺ στὸ μέτρο. Ἂς διαβάσῃ ἡ *Μ.* μερικὰ δόκιμα ποιήματα γιατί δὲν τῆς λείπει ἡ ποιητικὴ διάθεση. — «Τὸ χάραμα» τῆς *Θάλειας*, παιχνίδι ψευδωνύμων ὄχι ἀπὸ τὰ ὡραιότερα. Διαλέγετε καὶ κανένα ἄλλο θέμα.—«Ἕνα μικρὸ δράμα στὸ δρόμο» τοῦ *Ι. Α.* Πολὺ τραγικὸ καὶ συγκινητικό, χωρὶς νὰ εἶναι γραμμένο τόσο καλλιτεχνικὰ ὥστε νὰ δημοσιευθῇ μόνο γι' αὐτὸ τὸ λόγο. — «Ἄνοιξις» τοῦ *Χιονισμένου Παρνασσοῦ*. Ἔχει μερικὲς ὡραῖες εἰκόνες, ἀλλὰ πολλὲς ἀνωμαλίες στὴ γλῶσσα. Ἂς ξαναγραφῇ σὲ γλῶσσα πιὸ δημοτικὴ καὶ πιὸ εὐκάγνωστα.—Μιὰ παράδοσις τοῦ Πάσχα» τοῦ *Πύρρου*. Κάπως μπερδεμένο καὶ γραμμένο σὲ γλῶσσα πολὺ σχολαστική. Δὲν ἔχει σχεδὸν καμμιὰ σχέσι μὲ τὸν τίτλο.—«Τὸ παράπονο τοῦ ξύλου» τοῦ *Ἑλληνικοῦ Ἰδεώδους*. Πολὺ ὡραῖο τὸ θέμα—φυσικὰ ἀφοῦ εἶναι τοῦ Richepin—ἀλλὰ ἡ στιχουργία ἐλαττωματικὴ καὶ οἱ φράσεις παράβιασμένες.—«Κλεῖσε τὸ φῶς» τοῦ «*21*». Ὄχι πολὺ καλογραμμένο καὶ χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον.—Θὰ ἐξακολουθήσω.

Ἡ Διάπλασις ἀσπάζεται τοὺς φίλους της: *Πύρρον* (λυπήθηκα πολὺ ποὺ πέρασες μιὰ τόσο βαρειὰ ἀρρώστεια· εὐτυχῶς ποὺ ἦταν περαστική καὶ τώρα βέβαια θὰ εἶσαι ἐντελῶς καλά· *Λανάην* (πολὺ ὡραῖο τὸ μεγάλο γράμμα σου μὲ τὶς ἐντυπώσεις σου ἀπὸ τὶς μεγαλοπρεπεῖς αὐτὲς γιορτὲς τῆς Ἑνώσεως· κι' ἔδῶ ὁ καιρὸς εἶναι πολὺ δροσερός· εἴχαμε μάλιστα καὶ μεγάλες βροχές·) *Μάκην Κ. Στελακᾶτον* (ἔλαβα, εὐχαριστῶ· χαίρω ποὺ θὰ λάβῃς μέρος καὶ στὴν κίνηση·) *Ζακυνθινὴν Ἀκρογιαλιὰν* (βραβεῖον ἔστειλα·) *Γλυκειὰν Ἑλληνοπούλαν* (ἔλαβα, εὐχαριστῶ· καὶ τὰ περασμένα φύλλα τὸ ἴδιο ἔχουν, δρ. 2,50 τὸ καθένα·) *Μιλέναν Βαβυλοπούλου* (χαίρω ποὺ ἔγινες καλά· σοῦ ἔστειλα τὴ φωτογραφία·) *Κ. Ι. Μακρῆν* (Ὀδηγὸν ἔστειλα· καλὴ ἐπιτυχία· πολὺ καλὰ θυμοῦμαι τὴ μητέρα σου ποὺ εἶχε αὐτὰ τὰ δυὸ ψευδώνυμα· πέ της τοὺς χαιρετισμούς μου·) *Μωραϊτικο Σταφύλι* (δὲν πειράζει· θὰ μοῦ γράφῃς πιὸ συχνὰ μετὰ τοὺς διαγωνισμούς· σοῦ εὔχομαι κάθ' ἐπιτυχία·) *Κλεοπάτραν Παλαιολόγου* (μετὰ χαρᾶς! τὸ ψευδώνυμο ποὺ θέλεις εἶν' ἐλεύθερο· νὰ πάρῃς κι' ἕναν Ὀδηγὸ νὰ ἰδῇς τί πρέπει νὰ κάνῃς·) *Μάκβεθ* (θαμπὴ ἡ φωτογραφία, δὲν θάβγαινε καλά· κρῖμα, γιατὶ τὸ θέμα εἶναι πολὺ ὡραῖο·) *Βοσποπούλαν* (χαίρω πολὺ γιὰ ὅλ' αὐτὰ ποὺ μοῦ γράφεις· μετὰ τὶς ἐξετάσεις περιμένω καὶ περισσότερα·) *Ἀγράμπελην* (εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὸ ξεσπάθωμα· χαιρετῶ τὴ νέα μου φίλη κι' ἐλπίζω νὰ μοῦ γράψῃ κι' ἡ ἴδια· τὸ ἄλλο σου γράμμα τὸ φύλαξα γιὰ τὸ ἐρχόμενο·) *Μπάστερ Κήτον* (οἱ Ἀσκήσεις αὐτὲς εἶναι παρὰ τοὺς δρους τοῦ Διαγωνισμοῦ· μὰ δὲν τοὺς διάβασες στὴν προκήρυξη; ἔπειτα πέρασε κι' ἡ προθεσμία·) *Δαλίναν* κτλ. κτλ.

Εἰς ὅσας ἐπιστολὰς ἔλαβα μετὰ τὴν *15 Ἰουνίου* θὰ ἀπαντήσω στὸ ἐρχόμενο.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ 270οῦ Διαγωνισμοῦ. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου δεκταὶ μέχρι 23 Αὐγούστου.

346. Δεξίγριφος

Θεὸ ἢ πλανήτη κόλλησες
Μὲ τίς . . . ἐφημερίδες,
Κι' ἕνα τρανὸ φιλόσοφο
Ἀπ' τὴν Κυρήνην εἶδες.

Λεβάντα

347. Συλλαβόγριφος

Δυὸ νότες μόνο τραγουδῶ
Καὶ τ' εἶν' αὐτὸ ποὺ γίνεται;
Ὅλοι τὸ λένε θρεπτικό,
Τί εὐχάριστα ποὺ πίνεται!

Νυφούλα τ' Οὐρανοῦ

348. Μεταλεξισμὸς

[Ὅπως ὁ Μεταγραμματισμός. Μόνον ἀντὶ ἑνὸς γράμματος, ἀντικαθίσταται ὁλόκληρος λέξις. Π. χ. *Σολωμὸς - σόλοικος*, ὅπου ἀντὶ *ὠμός*, ἐτέθη *οἶκος*].

Νησὶ ποὺ τὄχει ναύαρχος
Καὶ στρατηγὸς γενναῖος,
Μὲ ζῶο τἀντικαθιστῶ
Ποὺ καὶ τἀμάξια σύρει.
Καὶ νὰ ἕνας Σικυώνιος
Γλύπτης γνωστὸς ἀρχαῖος,
Ποὔχε τοῦ Μεγαλέξανδρου
Τὸ δῶμα γιὰ ἐργαστήρι.

(Νέον εἶδος) Ἑλληνικὸν Ἰδεῶδες

349. Ἀναγραμματισμὸς

Εἶμ' ἕνας ἀπ' τοὺς δώδεκα,
Τὰ δῶρα μου χαρεῖτε,
Μ' ἂν μἀναγραμματίσετε,
Ψηλὸ βουνὸ θὰ ἰδῆτε.

Μιχ. Π. Νούσιας

350. Γρίφος μεσὰ Πυραμίδος

+ * * * * * * = Εἶδος χάρτου
+ + * * * * * = Ἐπίρρημα χρόνου
+ + + * * * * = Ἐθνικὸς εὐεργέτης
+ + + + * * * = Πτηνὸν
+ + + * * * * = Ἀρχ. ληστὴς
+ + * * * * * = Ἐπίθετον τ. Θεοῦ
+ * * * * * * = Νῆσος τ. Ἰταλίας

Εἰς τὴν Πυραμίδα κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν ἄνω: σύμφωνον, ἄγριον ζῶον, χώρα τῆς Ἀσίας, μυθολογικὸν ζῶον. Οἱ σταυροὶ καθέτως κάτι ποὺ θεωμαίνει.

Αἰώνιος Θρύλλος

351. Κρυπτογραφικὸν

1 2 3 4 5 6 7 8 9 = Μυθικὸς βασιλεύς
2 3 4 6 2 7 5 = Δόξα
3 6 7 4 5 = Οἰκοδομῆς, βιομηχανίας
4 6 3 1 8 9 = Τριχυμία
5 1 7 4 7 5 = Δὲν εὐλογεῖται . . .
6 5 1 8 9 = Ποταμὸς
7 8 9 7 5 = Χώρα τῆς Μ. Ἀσίας
8 1 2 = Ἐπίρρημα τόπου
9 7 4 8 9 = Βυζαντινὸς μοναχὸς

Ὀλιβιέρος Κρόμβελλ

352. Πτερωτὸν Γράμμα

Αἱ κάτωθι ζητούμεναι λέξεις ἔχουν ἀπὸ ἓν γράμμα κοινὸν — τὸ πτερωτὸν — τὸ ὁποῖον ἀπαντᾶ πρῶτον εἰς τὴν πρώτην, δεύτερον εἰς τὴν δευτέραν, τρίτον εἰς τὴν τρίτην καὶ καθεξῆς:

1, Αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης· 2, Βασιλεὺς τῆς Περγάμου· 3, Θεά· 4, Μήν· 5, Νέα ἐπαρχία τῆς Γαλλίας· 6, Ἀρχαῖος γλύπτης· 7, Κόλπος τῆς Ἑλλάδος

Πρόμαχος τῆς Ἐλευθερίας

353. Ἐπιγραφὴ ἐκ Διπλῆς Ἀκροστιχίδος

* * Τὰ δύο πρῶτα γράμματα ἑκάστης
* * τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων
* * νὰ τεθοῦν εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀ-
* * στερίσκων, ἀνὰ δύο, καὶ ν' ἀνα-
* * γνωσθῇ ἡ σχηματισθησομένη Ἐ-
* * πιγραφή.

1, Βασιλεὺς τῆς Ρώμης· 2, Πόλις τῆς Γερμανίας· 3, Ἀρχαῖος ῥήτωρ· 4, Πρωτεύουσα μεγάλου ἀσιατικοῦ κράτους· 5, Νῆσος τοῦ Ἰονίου· 6, Τὸ ἄπειρον καὶ πλανήτης.

Φρόνιμος Ταραξίας

354. Ἐλλιποσύμφωνον

αε - σοιο - ια - αο

(Κοινοτάτη παροιμία) Τρίς Κορτεζίνο

355. Γρῖφος

	ικι		σολ		ον
ικι		ικι	σολ	σολ	ον ον
	Ν'		κα		ον ον
ικι		ικι	σολ	σολ	ον ον
	ικι		σολ		ον

Μασκὼτ

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευματ. Ἀσκήσεων τοῦ φύλ. 15

155. Ἔριον (ἔρ[χ]-ἴον). —156. Φάβιος (φᾶ-βι-ὄς). — 157. Μῶμος-ὦμος.— 158. Δέρας-ἕδρα.

159. **Ρ**
Μ Η Ν
Μ Η Ν Α Σ
Μ Α Ρ Φ Ο Κ Ο Ν
Α Β Ε Σ Σ Α Λ Ω Μ

160. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ (Ρῆνος, ὦτος, Τρώς, ὄρνεον, γνωστός, ἥρως, Νέρων, ἥρως, Σηστός). —161-165. Τὸ πτερωτὸν γράμμα εἶναι τὸ Α: (Ἀμαλία, ΠΑλμύρα, ΔρΑμα, ΜονΑχον, ἈθῆνΑι). — 166. ΜΑΝ-ΓΝ=Μηδὲν ἄγαν (Μιλτιάδης, Διονύσια, Νίνος, Γέλων, Νέστος) — 167. Νὰ ζήσῃ ἡ Διάπλασις (Να, ζ εἰς ιη. διὰ πλὰ σ' εἰς).

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

[ΛΔ'—332]

Ἀγράμπελη, *Πειραιωτάκι*, προκαταβολικά; κι' ἂν δ,τι φανταστήκατε τὸ κάνουν τ' ἀποτελέσματα . . . μηδέν;

Ἀγνή

[ΛΔ'—333]

Περονόσπορε, πῶς τὸπαθες καὶ δὲν μιλᾶς; Ἐπέρασε ἡ προθεσμία μου.

Μπετόβεν

[ΛΔ'—334]

Προκηρύσσουμε δίμηνον δίδραχμον διαγωνισμὸν καλλιτεχνικῶν καρτῶν. Ἐφορεία Κερκύρας διὰ: Ἐσμεράλδα.

Ἀσκληπιὸς

[ΛΔ'—335]

Μερτζια, Τρελλούλα, Ἐλάτη, Μυρτούλα, Ζιζάνιο, περιμένω στὸν (ΛΔ' 320) διαγωνισμό.

Πριγκίπισσα τῶν Δολλαρίων

Τύποις ΣΚΡΓΙΛΑΟΥ, Γεωργίου Σταύρου 18, Ἀθῆναι